

sumpit, intrat subfidiaria contra cohæredem ad totum; ac etiam quia hujusmodi qualis cedit in exercitio actionis personalis; fecis autem in hypothecaria, vel alias rei perfeccoria in bonis Sempronii defuncti, cum hac pro toto credito exerceri possit contra bona per unum ex cohæredibus possesta, ad text. exprest. in l. alt. C. sumus ex plur. hered. Theb. jun. l. 2. q. forens. 85. num. 4. de Marin. res. quod. 163. l. i. Caval. dec. 392. numer. 4. & 455. num. 1. Rot. dec. 413. num. 29. part. 9. recent. unde proprieat disputatione effe- de vento.

Punctus autem difficultatis erat, an per hereditarianam qualitatem superiventam in Tito viro, diceretur per viam compensationis, vel confessionis actionem ita validæ facta restitutio mediatis dotis adeius virilem spectans, quod patris debitoris reliqua bona ad cohæredem obvenire remanserit liberata. Et in hoc lentebam difficultatem contra Cajum Sempronii cohæredem, ut sc. Beret, vel ejus hereditibus competenter dictio restituitionis dotis, quodque per eum decoctionis Titii viri cedere deberet danno paterna hereditatis, non autem mulieris.

Licet enim cohæredes dividendo bona hereditaria, censentur etiam pro virili dividere debita, & actiones paucivas, in quibus, si ipso cohæredis est creditor, inducatur confessio jure confusio speciem habens solutionis, ad text. in l. Stichom. 8. adiutor. de solut. I. debitorum tuo. C. de p. l. l. c. Cod. ad l. falcid. l. fin. s. fin. ver. ubi DD. C. de j. del. ber. attamen id recte procedit quoad ipsos cohæredes, ut unus alterum à molestis creditoris indennem eximere tec- necatur.

Sed non per hoc inducitur liberatio respectu mulieris, cum tracteur de tacta restituitione voluntaria causa facti viro abfus consensu mulieris constante matrimonio, non potest enim plus operari tacitum quam expressum, neque majoris operationis esse debet fictum quam verum; unde si patet, vel alter pro eo constante matrimonio, lego, vel jude- dice non cogente, voluntarie restituere filio acceptam dotem, non liberatur, quanyus mulieris consensu accedit, multo magis ex non accedit, & per actum fictum, ut post antiquiores habent apud Barbol. in l. cum dotem. 8. transfe- diam, ex n. 22. ff. solut. matrim. Affl. & Ursil. dec. 349. Etanch. dec. 381. Sperell. dec. 164. Fontanell. de p. l. nupt. claus. 6. gl. l. p. 1. & numer. 1. apud quos habetur diffi- cultas inter restituitionem coactam, & voluntariam, ut prima ex magis communis libertate, non autem secunda; & la- tius infra, d. 162.

Quinidem etiam in prima specie res non caret probabili difficultate in subfidiaria, quia pater debebat esse causus de investimento, ex deduct. supra, d. 162. & infra, d. 162. ac alibi, unde cum veretur in secunda specie restituitionis voluntarie, cuius videbatur planus.

Et in individuo, quod defuncto patre, atque uno ex filiis volente destrahere dotem sua uxoris, cohæredes petere posse sint cautionem restituionis à molestis, quia ipso effectu non solvendo pati possent a muliere, est tex. clarus in l. p. l. s. 1. ff. famili. ex. sc. per quem ita firmatur per Rot. apud Ca- valer. dec. 426. no. 2. idemque concludebam cohæredi solum consultum esse videtur cum cautele obtemperando ad hereditatis mulieris iurum cessionem, cuius vigore in vno hypotucca totalis agere posset ad bona Sempronii per Titium alienata, quatenus extaret.

TUSCULANA JURIS OFFERENDI PRO CÆCILIA; & aliis de BROSIIS CUM PALLOTTIS.

Causa disputationis coram A. C. & aio Prelato,
ac refolutus pro Brosis.

Ad materiam text. in l. in rebus, C. de jure dot. an facil- cet bona quæ data fuerunt in dotem estimata cum vera estimatione, ac loco quantitatis, efficiantur de dominio mulieris, ac vere dotalia in exclusionem juris offerendi competentis creditoribus posterioribus viri.

S U M M A R I U M .

1. Facti series.
2. In bonis datis in dotem estimatis loco quantitatis da- tur creditoribus posterioribus jus offerendi contra mu- lierem.

3. De materia text. in l. in rebus remissive.

4. Quale sit illud dominium quod inducit d. text. in l. in re- bus.
5. Non datur jus offerendi contra mulierem in casu assec- rationis, & de ratione.
6. Impugnatur pars, & quomodo creditoribus succur- sur.
7. Quid in hoc servet praxis Curie.
8. Quando bona data in dotem estimata habeantur pro fun- do dotali, & de dominio mulieris.
9. Contra Dominum in re sua non datur jus offerendi.
10. Declinarunt decisiones, de quibus dicitur n. 8. quando proce- dant.
11. An privilegium in rebus competit hereditibus mulieris, & quid ubi sunt filii.

D I S C . LXXVII.

Ifoluto matrimonio per mortem mulieris, quod ini- tum fuerat cum dote constitutae in quantitate, cujus loco in partem data fuerat quædam vinea ipsius mulieris, vel ejus patris dotantis, defuncteque deinde N. de Pallottis viro, superfluitus duobus filiis ex dicto matrimonio suscep- tis, cum illi de Broffii prefati viri defuncti creditoris ex qui curarent mādāta obtenta contra bona hereditaria su- per ejusdem defuncti bonis, & praefertis super dicta vinea, opponentes dictis filiis de creditu anteriori doto eorum matris, cujus erant heredes, aquatae in dō bonorum pos- sessione confoventibus, creditoris praedicti ex jure offe- rendi, quod posteriori competit adversus anteriorē, realiter obtulerunt creditum in pecunia, sed replicantibus pos- sessoribus hoc ius non intrare quoad dictam vineam utpō dotalē, hinc alius disputatio de ratione solutionis ante omnia in idem, ac jus offerendi, cum aliquo majori circuitū creditoribus praedicti ob expensas subfidiationis ante omnia ex pretio deducendas, ex quibus in creditum praedictum minutum debitoris patrimonium, iudeo que irrationalis- cōculatur.

Constituebatur per scribentes in contrarium magnum fundatum in dec. 46. part. 6. recent. in aliis etiam can- tonaliza, praefertis in Romana domus, seu domorum 3. Junii 1655. coram Melito, quo est dec. 80. part. 12. rec. & in eadem 26. Novembris 1657. coram Priolo, ubi in spe- cie firmatur bona ita data estimata loco quantitatis in qua- dos constituta erat, do subtilio ex dicto privilegio leg. in rebus effecta esse de dominio mulieris ejusque fundi dotali, hoc enim positio planum est jus offerendi non intrare, cum domino non det causulas offerendi gei sue estimationem ad text. in l. mulier. ff. qui potior. in pign. & l. fin. culpa. ff. de rei vendit. Rot. dicta dec. 590. num. 33. p. 4. recent. tom. 3. Verum hoc, reflectendo ad solam veritatem, dicebam esse leue fundatum ex defectu applicationis ad calum, in dicta enim dec. 46. part. 6. recentior. principali punctu erat in exceptione prescriptionis longi temporis, qua tertius possefitor titulo particulari dominii tubatur cum dicto titulo, & bona die, aque colorandum dominii, & iuste possefitionis titulum ponderatus possibilis a pluribus admittit, quod factu causa affectuationis dotis ob viri vergentiam ad inopiam, ipsa bona in dotem data estimata, eidem ex nova simili contrahit emptionis, & venditionis, fei dationis in solitum data fuerit; idemque erat causa dī aliarum decisionum cor. Mel. & Priolo, licet diversus esset effectus, an sc. mulier pro dote constituta in quantitate pretenderet posset necesse utras ad rigorosam taxam statuarum septem cum dimidio, quod pretendere non posset si haberet bona in solutum.

Quidquid autem sit de praedictarum decisionum veritate in suis respectivis causis, in quibus questione erat potius fa- di; & voluntatis quam juris, de plano celsabit applicatio ad calum, in quo mulier predecessit viro continuanti in re- tentione dotis ex statuto Urbis, quod extantibus filiis ei def- fert toties dotis lucrum cum obligatione reservar for filii, unde propter conjugi non poterant duo extrema necessitas, pro dicto contrahit emptionis, & venditionis, fei dationis in solutum, neque intrabat termini d. tex. in l. in rebus, C. de j. dot. dum vir donec vixit non fuit debitor, neque adiut occasio, ut mulier recurreret ad hoc subfidiarium beneficium.

Facto autem casu mortis viri, & successivè nata actione ad favorit dī, filiorum communis matrimonii, ac her- edum mulieris pro repetitione dotis ab hereditate paterna, quam ipsi ab initio repudiat protela fuit, neque iste contrac- tractus intervenire potuit ratione reciprocis consensus cre- ditoris, & debitoris, cum debitor esset defunctus, ejusque heredes jaceter; minime ex beneficio d. l. in rebus, quæ- le quale illud esset, ac etiam ubi sufficeret ad d. effectum, quoniam dictum subfidiarium beneficium, seu privilegium est personale, non transitorium ad heredem, juxta traditionem Bar. in l. Ne sennis. 8. fundam. n. 1. ff. de re jud. & sequin- tiae ali. quibus Barbol. in l. 1. ff. solut. matrim. p. 5. n. 8. Et licet Alex. in d. s. fundam. distingue videatur inter filios, & heredes extraneos, attamen reprobatur per Ruin, confit. 163. n. 2. & 3. l. 4. atque Barbol. ubi supra indistinctè firmat conclusionem, idemque videatur sensus Rot. d. dec. 590. n. 21. p. 4. rec. tom. 3. licet non omnino figur pedes, eodemque modo loquitur Merl. de pign. l. 2. q. 19. n. 99. sed hic punctus non fuit formiter examinatus, unde maturum iudicium fu- per eo reformari posset, quia causa necessitas non exegebat, sed habebat infit, d. dec. 166.

Effectuum fuit suis respectivis temporibus utrumque matrimonium, cumque intermedio tempore praefati Ascanii, & eius pater quamplura debita hypothecaria contraxerint, hinc formatu in corrum defunctorum bonis concur- su creditum, orta est controversia super loco assignando praedictis Ricciarda pro ejus dotis restituitione, an scil. de tempore sponsalium, vel portius de tempore matrimonii, & sic ante, vel post creditores intermedios; cumque illius Civitatis Praetor juxta laudabilem stylum motiva edidisset, in quibusad favorem hypothecarum dotalis concludere vide- batur, ut scil. à sponsalium illa defundenda esset, iux. dec. 677. Franchi, & ipsam Rot. Senen. apud Mari. Medices' 76. & in aliis, de quibus infra, atque ex parte creditorum expe-

ANNOTAT. AD DISC. LXXVII. & seqq. ad LXXXVII.

DE concursu dotali cum creditoribus viri, vel respectivis patris, aut alterius dotantis, agitur in his discursibus, & latius, ac generaliter infra, disc. 166. & in hoc rit. dicit. 186. ubi de concursu feminarum petentium dotali, & masculi- rum petentium alimpta, & disc. 185. ubi de muliere agente pro restituitione dotali, & filio agente de donatione contemplatione matrimonii, ac etiam agitur sub tit. de feua. dicit. 78. & 82. & in aliis.

SENEN. DOTIS PRO CREDITORIBUS ASCANII DE BROGIONIS CUM ELISABETHA DE PTOLOMÆIS.

Discursus pro veritate,

Hypotheca dotis restituenda, an incipiat à die pro- missio dotis facta occasione sponsalium cum muliere impubere contractorum, ipsa mulier re- abiente, per eum parem, vel potius tali casu at- tendi debet tempus matrimonii.

S U M M A R I U M .

1. Facti series.
2. Attempo numero DD. antiquiorum magis communis est, hypothecam dotalē incipere à die matrimonii.
3. Sed magis recepta est in foro, & per res judicatas con- tra opinio, ut incipiat à die Capitularum matrimoniū.
4. Sive agat contra dotantem pro dote promissa, sive contra virum pro dote restituenda.
5. Quid ubi de tempore promissionis inter sponsos non potest ratificari matrimonium.
6. Sponfalia contraria per parentes nomine filiorum absen- tum non obligant etiam in ratione boneficiis.
7. Quis debet esse ratificationis actus ad revalidationem necessarius, an sufficiat simpliciter negativus.
8. An ratio boneficiis dicatur facere conditionem necessaria- ri.
9. Ratificationis actus nulli operatur ut nunc.
10. Pro dote solute ex tempore sponfalia quavis in- validiorum certum est ab eo tempore hypothecam incipi- pere.
11. Quando sponsalis predicta dicatur revalidata per ratifi- cationem.
12. Pater contrabens sponfalia nomine filii, & promittens fa- ctum alienum, tenetur saltem ad diligencias.

D I S C . LXXVIII.

DE anno 1630. per scripturam privatam inter Hieronymum de Ptolomeis nomine Ricciardam annorum 10. & Elisabetam annorum 8. ejus filiarum absentem, & Ascanium, ac Mariam de Brogionis adultos praesentes, cum con- sensu coram patris, inita fuerunt sponfalia de futuro, sub conventione contrahendi matrimonium, postquam quilibet dī, puerulum respectivē devenerit ad etatem 14. annorum, constituta dī Ricciarda nubenda Ascanio in fe. 4500. & Elisabethe nubende Mario in fe. 3500. & in par- tem prioris dotali, ex tunc praefatis Hieronymus pater fol- vit Ascanio sponf. & ejus patri numero scuta 2. m. cum ob- ligatione solvendi retinendū tempore nuptiarum, se ad invicem obligantes partes ad observantiam non solum cum obligatione bonorum, & heredum, sed etiam cum stricto pacto penal.

Effectuum fuit suis respectivis temporibus utrumque matrimonium, cumque intermedio tempore praefati Ascanii, & eius pater quamplura debita hypothecaria contraxerint, hinc formatu in corrum defunctorum bonis concur- su creditum, orta est controversia super loco assignando praedictis Ricciarda pro ejus dotis restituitione, an scil. de tempore sponsalium, vel portius de tempore matrimonii, & sic ante, vel post creditores intermedios; cumque illius Civitatis Praetor juxta laudabilem stylum motiva edidisset, in quibusad favorem hypothecarum dotalis concludere vide- batur, ut scil. à sponsalium illa defundenda esset, iux. dec. 677. Franchi, & ipsam Rot. Senen. apud Mari. Medices' 76. & in aliis, de quibus infra, atque ex parte creditorum expe-

H 3 titus

titus esset dicto voto respondere, meumque proferre iudicium, hinc prorsus duo edidi responsa, unum more ad vocati causa et iurisdictio dicto voto responsive, alterum vero continens discursum pro veritate pro causa directio ne, ac requirentium iurisdictione, ut agnitis difficultibus, opportunitas deliberationes, prout sibi praetererit occasio, facere possent.

In hoc igitur secundo responso dicebam, quod in articulo generico, seu abstracte fumpto, an spon. hypotheca dotalis initianta esset die capitulorum matrimonialium, vel potius a subfusco matrimonio, tamquam ex tempore purificata conditionis, sub qua praecedens promissio dicitur facta, spectato numero, & gravitate. Dicitur praeterea ratione antiquitatis, magis communis opinio est, ut hypotheca a tempore matrimonii potius defundam sit, ex his que congruerunt Merl. de pigr. l.3. t.1. 7.7. Stabian. refol. 17.4.

Prat. obser. 22. n. 4. Concil. alieg. 4. verum adverbatum in foro nimis difficile videtur hujusmodi opinionem subfutinere, nedum ob authoritatem modernorum, qui magis communiter contrariantur tenet, sed etiam ob illam iurum judicaturum, cum pro opiniione doli favorabilis in omnibus fere Europa Tribunalia decisio habeant, ut de S. Conf. apud Franch. decr. 677. Sanfelic. decr. 99. Prat. d. obser. 22. & Add. ad Capyc. Latr. decr. 36. n. 10. De Senatu Lusitan. apud Gamm. decr. 355. de Dolano Crivell. decr. 133. de Catalano Fontanell. decr. 365. & de eadem Rota Senen Mart. Medicis decr. 76. eamdemque opinionem saepiter tenuit Rota praefectus apud Burrat. decr. 344. Rom. Salviani 4. Decembri 1643. cor. Veropio. Fulginat. censu. 5. Junii 1648. Celsio inter duas decr. 41. Rom. dous 5. Junii 1649. Peutinger, atque insinuabant ita, fusse decisum per binas vices per Congregationem boni Regiminis in Alzina datus de qua disc. seq. ubi referuntur Cutell. Andreol. Prat. Boss. & carteri moderni istam opinionem tenentes, potissimum ubi non agitur de sola hypotheca tacita, seu legali, quo casu aliqua materia viger dubitatio, sed concurrit explicita, ut in eadem Aeterna motivatur haberet.

Et quamvis aliqui pro hac eadem parte in Urbe consulit motivantur premisla recipienda eis contra dotantem, seu promittente, non autem contra virum pro dote restituendum, quod subdubius motivavit. Thefa. jun. l.4. q. foren. in fin. dicebam tamen neque in hoc constitui posse fundamentum, quoniam hanc Thefa. dubitationem, in specie per bona fundamento rei. Atogr. conf. l.3. n. 4. & seqg. l.1. atque apud Mart. Medic. decr. 76. n. 5. ver. Et si effemis, minus dubitabilis reputa tur causis contra virum quam contra promittentem, potissimum vero ac indubitanter in hac facta specie, in qua expresa aderat promissio indefinita ex parte sponsi, & scerri, de restituendo quicquid occasione datus ac dicta conventionis habetur, unde de plano initare dicebam decr. Mant. 166. quam laudant Cutell. & carteri moderni de materia agentes, quando dicta obligatio in omnem casum accedit.

Unica igitur dubitatio ratio, atque creditorum defensio consistere videbatur in eo, quod de tempore hujusmodi sponsalium nullum matrimonium confidere posset ob defectum etatis puellarum, quasi quod intraret eadem dubitandi ratio, de qua apud Gamm. decr. 355. ubi de proportione doris factae occasione futuri matrimonii sub conditione dispensationis inter prohibitos ratione confanguntur. Verum dicebam neque hoc simile suffragari, quoniam licet Gamma loco citato in situ fuerit sensu, contrarium ramen ab eo Senatu decimus fuit, & cum ea dictio, licet non discuso articulo, sed obiter, pertinetur Franch. Cutell. Molphes. & ceteri deduci in eadem Aeternadis. seqg. in quaehac puncto formiter disputatus fuit, ac decimus etiam pro dote, licet revera illius decisionis pricipium fundatum fuerit, quod antequam alia debita contraherentur, nam obtenta erat dispensatio, atque post remoum impedimentum confidat de novo consensu, tum etiam ex transpositione vestim. gemmarum, & numerum, aliquis circumstantibz ibi ponderatur, quo omnia praecedebant debitu, de quo era controverbia.

Quae magis solidum fundamentum videbatur illud invaliditatis sponsalium, dum illa per solum patrem contracta erant sine praesencia, & consensu ipsarum puellarum, qua proinde invalida, & non obligatoria expresa declarat text. in c. de depon. impub. in exto, cum que transeunt omnes ex deducit per Sanchez de matrimon. l.1. d. pigr. 23. num. 17. Boss. eodem tract. cap. 3. numer. 38. Guttier. eudem cap. 13. numer. 11. apud quos habetur, quod licet Ancharen.

Imol. & alii per eos relati, velint quod ratione obedientia, ac dilectionis paterna, ad hujusmodi actus ratificationem inducendam iurisdicti quod filii post utrum rationis ac dolis capacitatem habita scientia non contradixerint, quasi quod folum silentium ad id sufficiat; in contrarium tamen est Theologorum, & Canonistarum magis communis, & recepta opinio, ut spon. et cal. ratificationem hujusmodi sponsalium non sufficiat folum actus negativus non contradictionis post scientiam, sed requiratur actus positivus, saltem cum factis, & signis ratificationis explicativis.

Potius vero dicta nullitate, ob quam nulla urgore dicitur necessitas practica, vel moralis, seu causativa contrahendi matrimonium, sequitur utrue unicam fundamentalis rationem, cui iniurit modernior opinio doli favorabilis, quod spon. ob hujusmodi necessitate condicio non dicatur mere voluntaria excludens retroactionem, sed necessaria vel mixta, eidem retroactionem locum praesens.

Motivabatur per judices ut supra, saltem concurrene necessitatē honestatis, per quam filia acquiescere debet gestis per partem, eique non contradiceret, iuxta g. fin. in cap. extra de depon. impuberum, quam honestatis, seu convenientiae rationem excludere mere voluntariam, ac inducere aliquam necessitatem, saltem moralem, habetur apud Franch. decr. 677. & alios eius sequaces; verum obserua b. obser. 22. & Add. ad Capyc. Latr. decr. 36. n. 10. De Senatu Lusitan. apud Gamm. decr. 355. de Dolano Crivell. decr. 133. de Catalano Fontanell. decr. 365. & de eadem Rota Senen Mart. Medicis decr. 76. eamdemque opinionem saepiter tenuit Rota praefectus apud Burrat. decr. 344. Rom. Salviani 4. Decembri 1643. cor. Veropio. Fulginat. censu. 5. Junii 1648. Celsio inter duas decr. 41. Rom. dous 5. Junii 1649. Peutinger, atque insinuabant ita, fusse decisum per binas vices per Congregationem boni Regiminis in Alzina datus de qua disc. seq. ubi referuntur Cutell. Andreol. Prat. Boss. & carteri moderni istam opinionem tenentes, potissimum ubi non agitur de sola hypotheca tacita, seu legali, quo casu aliqua materia viger dubitatio, sed concurrit explicita, ut in eadem Aeterna motivatur haberet.

Et quamvis aliqui pro hac eadem parte in Urbe consulit motivantur premisla recipienda eis contra dotantem, seu promittente, non autem contra virum pro dote restituendum, quod subdubius motivavit. Thefa. jun. l.4. q. foren. in fin. dicebam tamen neque in hoc constitui posse fundamentum, quoniam hanc Thefa. dubitationem, in specie per bona fundamento rei. Atogr. conf. l.3. n. 4. & seqg. l.1. atque apud Mart. Medic. decr. 76. n. 5. ver. Et si effemis, minus dubitabilis reputa tur causis contra virum quam contra promittentem, potissimum vero ac indubitanter in hac facta specie, in qua expresa aderat promissio indefinita ex parte sponsi, & scerri, de restituendo quicquid occasione datus ac dicta conventionis habetur, unde de plano initare dicebam decr. Mant. 166. quam laudant Cutell. & carteri moderni de materia agentes, quando dicta obligatio in omnem casum accedit.

Unica igitur dubitatio ratio, atque creditorum defensio consistere videbatur in eo, quod de tempore hujusmodi sponsalium nullum matrimonium confidere posset ob defectum etatis puellarum, quasi quod intraret eadem dubitandi ratio, de qua apud Gamm. decr. 355. ubi de proportione doris factae occasione futuri matrimonii sub conditione dispensationis inter prohibitos ratione confanguntur. Verum dicebam neque hoc simile suffragari, quoniam licet Gamma loco citato in situ fuerit sensu, contrarium ramen ab eo Senatu decimus fuit, & cum ea dictio, licet non discuso articulo, sed obiter, pertinetur Franch. Cutell. Molphes. & ceteri deduci in eadem Aeternadis. seqg. in quaehac puncto formiter disputatus fuit, ac decimus etiam pro dote, licet revera illius decisionis pricipium fundatum fuerit, quod antequam alia debita contraherentur, nam obtenta erat dispensatio, atque post remoum impedimentum confidat de novo consensu, tum etiam ex transpositione vestim. gemmarum, & numerum, aliquis circumstantibz ibi ponderatur, quo omnia praecedebant debitu, de quo era controverbia.

Quae magis solidum fundamentum videbatur illud invaliditatis sponsalium, dum illa per solum patrem contracta erant sine praesencia, & consensu ipsarum puellarum, qua proinde invalida, & non obligatoria expresa declarat text. in c. de depon. impub. in exto, cum que transeunt omnes ex deducit per Sanchez de matrimon. l.1. d. pigr. 23. num. 17. Boss. eodem tract. cap. 3. numer. 38. Guttier. eudem cap. 13. numer. 11. apud quos habetur, quod licet Ancharen.

DISC. LXXIX.

in Monasterio, ubi puellarum ingenia magis acutis solent, idcirco verisimiliter credebam esse faciliter justificabile, patrem tam ante, quam post inita sponsalia ea dicta puella communicasse, ac successivè intercessisse, ex parte parentum alliorumque conjunctorum sponsi, visitationes, munera, aliaque benevolas demonstrationes, in hujusmodi occasionibus fieri soletas, unde resultaret ratificatio, praesertim stante subfusco effectu praebente dicti actibus praecedentibus magnum administriculum, qua ratificatione pofita, totum ratione corrueret.

Altera vero difficultas erat, quod si necessitas in proposito spectanda est in spon. & ille poterit, necne cogi, vel precise, vel saltem moraliter, seu causativa, ista ex eius parte videbatur absit in dicti illo, si non in stricta, & practica ratione sponsalium, donec abentis ratificatio accedat, saltem in ratione contractus, seu convenientia obdati, quare inter nobiles nimis indecorum est violare, que necessitas species adhuc consideratur, ut supra; ac etiam, quia dicti poterat in eadem ratione contractus, vel convenientia, necessitatem esse reciprocum, qua cum sponsa pater etiam ius gravis posse conventionali hincinde convenire promiserit effectus ejus filii, latenter remanebat in eo obligatio adhibendi diligenter, faciendo omne posse, atque totum conatus adhibendi, ut filia adimpleret, id quod per eum ejus nomine promissum fuerat, ad text. in cap. ex literis, ubi DD. de spon. & habetur sub. sit. de contract. & subalterno de cred. frequenter de prominenti factum alienum, de q. o. & occasione promissorum, que per sponsa fieri solent de renunciacionibus per sponsas facientes, habetur etiam hoc sit. Unde proprieat adhuc milia remanebat difficultas; disputatus etiam fuit de veritate hujus dolis, & an sola confitentia illam probaret, de qua supra in alia Senen. discr. 67.

ASINA DOTIS DE GHISLERII
PRO ELEONORA GHISLERIA
CUM COMMUNITATE RECINETI.

Casus decisus per Congregationem Boni Regiminis pro Eleonora.

Hypotheca doris restituenda in bonis viri, vel foec. II, quando incipiat, an a die promissionis, & sponsalium, vel a die matrimonii, in concursu corum, qui medio tempore inter promissionem, & matrimonium contraherentur.

Et quid si tempore promissionis, & sponsalium aderat canon. cum impedimentum postea sublatum per spensionem Apostolicam, an hypotheca in initium metendum sit ab initio promissionis, vel a die obtentae dispensationis, & sublati impedimenti.

SUMMARIUM.

- Facti series.
- A quo tempore initium sumat hypotheca dotalis, & quod a die matrimonii.
- Debitus doris auctor conditionalis, & peti non potest, non sequitur matrimonio.
- Contrarium quod incipiat a die promissionis etiam ante matrimonium.
- Hec posterior opinio in judicando attendenda, & de rationibus.
- Hypothesa etiam tacita initium sumit a die promissionis, & reverentia tenente contrarium.
- Vix contrahens sponsalia cogi potest ad matrimonium, & quomodo.
- Sponsalia contraria inter prohibitos contrahere matrimonium non sunt obligatoria, & an operatione dispensatione requiratur novus consensus.
- In sponsalibus ius commune remaneat incorrectum per Concilium Tridentinum, & consensus presumptus sufficit.
- Ad metendum hypothecam, quod attendatur tempus dispensationis, & sublati impedimenti.
- Contrarium, quod smo tempus promissionis per reverentiam.
- Ei de ratione.
- Declaratur quomodo dicta conclusio intelligi debet.

D E mense Junii 1636, contracta fuerunt sponsalia futurae inter N. filium Antonii Ghislerii, & Eleonoram, initaque capitulina matrimonialia cum dotis promissione, atque obtenta de mense Iuli, five Augusti sequentis Apologetica dispensatione super copanguinitatis impedimento inter sponsos militante, sequitum fuit matrimonium de mente Januarii sequentis cum promissione dotis solutione Antonio patri, qui ad restitutionem in forma se obligavit; hoc autem tempore tempore, de mensie Octobris, idem Antonius fideli pro Fito in censu per istum contractum ad favorem Communis Recineti, dicto ob Antoniu defundit, ob principalis debitoris deficientiam; concurrente dicta Communitate adversus dicti Antonii bona, cum alia absentia quibusdam creditis abhuc dubio anterioribus, super tentibus quodammodo restringebatur inter dictam Eleonoram & Communis, cum pro illa nil remaneret, si illa pro dotibus esset anterior; & introducta ad Communis instamtiam causa in Congregatione Boni Regiminis, a fumprincipia disputatione super anterioritate, illius cardo rotatus erat in puncto temporis, a qua hypotheca dotalis initium sumere deberet, an scilicet a die promissionis, vel a die contracti matrimonii.

Pro Antonia igitur scribens dicebam, inter antiquiores, & medios nostros DD. non levem esse questionem, an hypotheca dotalis initium sumat a die promissionis, & capitulorum matrimonialium, vel a die subfusco matrimonii, quores adest contractus intermedius cum hypotheario creditore initus, quo cessante inani est quodammodo; siquidem Cynus in l. affid. Cod. qui poter. in pign. sentire videtur, ut attendi debet tempus matrimonii, quia dotis promissio dicitur conditionalis, arque sub tacita continet conditionem, quatenus matrimonium sequatur, unde propriae dotis exigenda actio non oriunt, neque dotalis instrumentum executioni demandari potest, nisi facta probatione matrimonii, quores contraria expressa conventione non accedit, Ann. singul. 248. Franch. decr. 366. Galt. de credit. cap. 3. tit. 1. num. 906. & seqq.

Cumque hanc sit conditio voluntaria, quia matrimonii perfectio a libera patribus voluntate pendet, ita ut quocunque etiam patribus consentient non obliget ad factum praeceps, ad text. in cap. gemma, de spon. id est intrat juris 4. regule defuncta ex text. in l.1. iffig. poter. in pign. ut in conditionibus voluntariis, & protestatius non detur retrotractio, sed tempus purificata conditionis attendatur, cum a matrimonio de nomine, ac etiam patribus recipiat, ne ante dicti potest talis, quia non datus est finis matrimonii, & hanc opinionem sequitur Salysset. in eadem l. affid. Bald. Nov. de dote, part. 10. num. 37. Negulanti de pign. 4. membr. secunde partis, num. 79. Barbol. in leg. iffig. spon. marit. par. 2. num. 34. Mantica de tactis, lib. 11. tit. 19. n. 12. Galt. de credit. cap. 4. q. seq. 1. in appendice num. 114. Gratian. discr. 800. Merlin. de pign. lib. 3. q. seq. 74. num. 8. & 16. Amatas. cap. 3. n. 13. & 16. Stabian. jun. refol. 114. Concil. alieg. 4. & alii per eos relati.

Contraria tamen sententia probabilior, ac in foro magis recepta est, ut optimus Franch. decr. 677, qui dicto in hac materia circumferuntur tamquam magistralis; & sequuntur Molfet. ad confitudines Neapolit. par. 6. de jure dor. qu. 2. ex num. 16. Thefa. jun. lib. 4. q. seq. 20. Fontanell. de paltis clav. 7. gl. 3. num. 35. & decr. 365. Crivell. decr. 133. Gamm. decr. 355. Sanfelic. decr. 299. part. 1. num. 8. & seqq. Cutell. de donat. tom. 2. d. 6. 1. special. 13. numer. 19. Andreol. controv. 355. Bossi. de dot. cap. 2. num. 108. ex professo disputata hinc inde articulo, & utrinque sententia sequacibus diligenter cumulatis. Prat. obser. 22. & iuxta hanc sententiam fequentio decisionem Franchi suffit plures judicatum in Sac. Conc. Neapolitano, restantur Add. ad Capyc. Latr. decr. 36. num. 10. eamque saepè sequitur et Rota, ut apud Burrat. decr. 844. in Romana Salviani 4. Decembri 1643. Veropio, Fulginat. Censu. 5. Junii 1648. Celsio inter duas decr. 41. Rom. dous 5. Junii 1649. Peutinger. & habetur in Senen. discr. 22.

Quod dicebam, quod licet prima opinio multos habeat sequaces, ac majori seniorum autoritate munita sit, attamen hec secunda est magis in foro recepta, & merito, quoniam legalis, achumana ratione magis adaptata, ideoque in judicando, & pro veritate confundendo non viderur ab ea recedendum, cum etiam in stricta juris censure cedent afflata clara dispositio text. in leg. 1. si. qui potiores in pignor. H 4. & c. ubi

Et ubi disponitur dōis restituenda hypothecam defūdem est, non ex dī solutionis, sed promissiōis, quia licet exp̄issa, vel tacita vī obligatio de dote conservanda, & restituenda, sub se conditione habeat, si sequatur solutio, illa tamē sequitur retrotrahitur, eo quā conditio censurā mixta, non autem voluntaria, cum non sit jū viri facultate prōmissam dōtem non recipere.

Et quamvis Glos. in l. affidis, verbo hypothecam, senserit dispositionem dictū texius procedere in hypotheca exp̄issa, autem in tacita, & legali incipientia die solutionis, eamque sequantur Bald. ibidem, Socin. consil. 41. num. 16. lib. 4. Rodriguez de concordia creditorum, part. 1. art. 1. n. 27. & exteri se moventes ex rationibus relatis per Merlin. de pignor. dicta 74. num. 21. & seqq. Contraria tamen sententia, ut scilicet etiam hypotheca tacita initium sumat à die promissiōis, non autem solutionis, est verius, ac magis comūniter recepta, ut in ced. affidis. Rainier. Cinus, Jacobus de Areca, Azor. Bart. Salycet, & alii, bēne Negalat, contraria diligens 4. membr. secundis partis, sub num. 10. Mantic de tacit. lib. 1. sit. 19. num. 12. Barbol. in d. 1. part. 3. num. 34. Gau. de credito, cap. 4. q. 8. 11. num. 1594. Merlin. de pignor. dicta 74. num. 26. & seqq. Giovagn. consil. 26. lib. 2. per tot. Altogard. consil. 33. num. 14. lib. 1. Pratus observat. 22. Cavaler. decr. 446. n. 10. Capye. Latr. consil. 29. num. 17. & seqq. ubi n. 27. ampliatur, etiam solatio sequuta est, nō dī dissolution matrimonii per mortem mulieris, nō obstante dubitatione excitata per Theſlaur. jun. libro 4. question. 16. in fin. ut scilicet hypotheca retrocipiatur ad diem promissiōis intelligatur circa promissiōem factam per doratorem, non autem ex iuris de dote conservanda, & restituenda, hac enim dubitatione in specie reficitur per Altagradum dicto consil. 33. num. 23. & seqq. ubi bene id probat, eo enim ipso, quod vir dōtem confirmationem accepta, dicitur illud ad omnia consequitiva le obligare, & advertitur etiam qu. 1. num. 8.

Vērum etiam dispensatio fūlser posterior, adhuc tamē tempus promissiōis spectari debet contra singularem sententiam Gamma d. decr. 355. iudicatum fūi per Señatum in q. 1. & simpliciter cum eadem perfruent Franch. dicta decr. 677. in fin. Prae. dicta observ. 22. Cutell. de donation. tom. 2. discr. 1. part. 1. secundum, 13. num. 29. licet reverā illi DD. non examinet articulū, atque hanc opinione dicit probabilit. Molli. ad confut. part. 6. de iur. dōt. in addit. ad primā, & secundam quāsi q. 1. num. 8. licet dicatuōrem, ut attendendum sit tempus dispensatiōis, quod in praesenti etiam aderat, & quidem omnī potest videretur dicēbam hanc sententiam dōti favorabiliē: tum ex vulgarī recepta propositōne ut in dubio pro dōte sit respondendum; tum fortius ex ratione, quia semper & praeſet in magnis Tribunalibus magis spectanda est; licet enim fiancē sponſalium nullarū non inter ratio coactiōis, ne necessitas p̄ficiā, intrat tamen altera necessitas causatiōe resultans ex lege conveniēt, & honestatē bene considerata apud Franch. ubi ipso quia non potest abſcēdere, ac offensione dōte fidei recedit matrimonio jam stabilit̄, & promissio, que quo magis adēſſer vīcūlum postea fūlsum per dispensatiōem, nonnullū cū ſump̄ū & incommodis obtinendam, eo major est offensio; Et hæc videatur veritas, ubi intervallū non effet adeo notabilē, quod facti circumstantiae, & prefumptions offendent primā conventionem jam evanuit, habitamque fūlſe inter partes pro derelicta, matrimonium vero deinde sequuntur ēt ex novo tractati reaſumptio, ut non ſemel in praxi vidi, & juxta prāmīa determinavit dicta Congregatio Boni Regimini, quā plurimē denuo audita Communitate, & acter dīſcuſo articulo ſemper ſtētit in decisōis, idemque fuit ſignatura Gr. ita, ad quam Communitas recurſum habuit.

Et ultra dictam necessitatē legalem, in isto magis, quam in primo cau accedit etiam necessitas causatiōe convenientiē, ac honestatē, optimē conſiderata per Sac. Con. Neapolitanum apud franch. dicta decr. 677. Unde corrūt contraria ſententia fundamentalē, quia hæc effet conditio mērē voluntaria, quia licet ad matrimonium utriusque conjugis libera voluntas requiriatur, ita ut ipſorum non obſtruant judicis præceptis, & dirictionibus industrā animo pervertere in voluntate negatiā, Ecclesia abſineat à præcepta coactiōe, ex deductis per Adden, ad dictam decisionem 431. part. 4. recent. tom. 2. & habetur in sua materia ſub tit. de marriag. Nihilominus id provenit magis ab Ecclesiis prudenti, conſilio ob experimentum malorum ex coactis matrimonij ſequitantiū, quam ex libera voluntate ejus, qui per contractum ad coactiōem ſe obligavit; atque excepto Sacramento, in reliquo videtur conditio hæbendi pro dōte ſequi in oīdū, & præjudicium ejus, cuius i. cto., & culpa non ſequitur, nam etiam ad præcīam, & penalem receptionē ſolutionis creditor cogi non ſollēt, fed eo conſtituto in mora per judicialē, ſeu realem oblationem, ſolutio quoad effectus inde ſequitantes habetur.

ROMANA PECUNIARIA DE BOLIS

PRO FRATRIBUS DE BOLIS

C U M N.

Casus diſputatus coram A.C. incertus est exitus, puto pro diffīl. de Bolis ſequitur.

An in concurſu creditorum patris ſuffragetur filia binūbā hypotheca refultans ex dote conſtituta pro prime matrimonio, vivente patre diſſoluto, per mortem viri.

S U M M A R I U M .

- 1 Casus controverſia.
- 2 Dōs patre præfecta ad patrem revertitur, & hypotheca ſoluntur.
- 3 Etiam ſuperfint filii, & quando procedat conſuetudo Martin.

4 Dōs

4. Dōs conſtituta pro primo matrimonio eſt etiam conſtituta pro ſecondo.

5 Sed non eſt eadem, neque competit prior hypotheca jam refoluta.

6 Quando dicitur eadem, & darent priore hypotheca.

7 Creditores anteriores omn̄ hypotheca ex cauſa lucrativa, an & quando vincantur per posteriores ex cauſa meaſta.

D I S C. LXXX.

A d impediendo Fratres de Bolis, ne pro corum creditoreſ etiam ex parte dicta mulieris quedam anterior donatio ſibi per patrem facta de omnibus bonis præſentibus, & futuriſ, idequā ſatē ex hoc ſtiro pro certib[us] inferebant ad prælacionem, ex coniunctione apud modernos magis communiter recepta, ut hypotheca anterior, quamvis ex cauſa lucrativa, vincat posteriores, quamvis onerolam, congerendo in dī ſatis copiolas alienationes transcrips ex decr. 262. part. 11. recent. num. 8. ubi late. Verum dupliciter huic novo fundamento reſpondebant; primō nempe, quod cum agetur de donatione universalis omnium bonorum, & jurium prætentium, & futurorum, donatarius dicitur ſigillat, ſeu ſpeciem heredis facere, atque ſub nomine jurium futurorum veniant tam activa, quam paſſiva, dum donata non eſt certa ſpecifices, ſeu quantitas, ſed universitas, Bor. decr. 204. n. 41. &

47. Cancer. lib. 1. parvar. cap. 8. de donat. num. 73. Rota in Uſbetvaria reſtitutiōis dōtis 22. Maij 1645. coram Peutingerio, apud quos concordantes, & habetur in ſua materia ſub tit. de donationibus, ubi de veritate, ſeu declaratiōibus hujus proportionis, ac etiam ſub tit. de fidic. 141.

Et fecundō, quia in facto multa dabānt adminicula, & conjectura fraudis, & simulationis, quæ de facili in hac materei admittuntur favore creditorum foventium eam ſam onerolam adversus filios, vel conjunctos debitoris veſientes ex cauſa lucrativa, quoniam licet magis communiter recepta per dicta conclusio hypotheca anterior, quamvis ex cauſa lucrativa, vincente posteriore onerolam, recipienda tamē venit, ubi agitur de donatione omnino ſimilare, que nullam habeat fraudis, vel simulationis ſufiſcientem, ut ita diſtinguitur habetur in allegata dicta decr. 262. part. 11. edita in Romana fidei commissi de Incoronatis, in qua ſcribentur, idcirco de ea particulariter actum habetur in ſua materia ſub tit. de credito.

scribentes pro muliere adducēbant deducta per Gratiā, decr. 882. ac decisiones Rota in Romana dōtis de Poliachis 20. Decembris 1629. & 15. Martii 1630. coram Dunozerto inter ſcas. decr. 134. & 151. in quibus ſimilari videtur filia ſecundis nuptiis contrahere volenti candens deberi dōtem, quod pro primis conſtituta erat, unde inferbant, quod effet eadem dōs; verum replicabam hoc effe atque ſequitur claram, in quo alterius cauſa occidētio ſignatura Jutitiae expertus fueram querendam magnum.

Praefatū, qui prius primis Advocatus fuerat, cum dictis ſectionibus incidet; in illis enim ſola contentio erat cum Apulicis fratribus communis patri harēdatis ſuper dōtis quantitate pro ſecundis nuptiis non diminuenda, conſtituenda quodammodo, quo pro primis conſtituta erat, & bene pro ea deciditur, niſi conſideret de intermedia horum deterioriatione, ob quam diminutione locus effet, ſicuti e converto augeri debet, ſe bona incrementum reſcepſit, iuxta text. in aub. ſed quāmvis; ac etiam, quia ob alias facti circumstantias videbatur, eam dōtem adventitiae potius, quam profectio naturam habere; ſed poſita qualitate dōtis profectio, nullatenus inferri potest ad ipſius prioris dōtis exiſtentiā, & duracionem cum hypotheca, aliisque juribus tunc eortis, quoniam licet ſilla ſub hæc ulterioribus nuptiis petendat eamēdū ſequitur quantitatē, non eſt tamē eamēdū ſoſt omnino nova, & diverſa, ex nunc novo iudicio ſoſt conſtituta, novamque de tempore hojus ſeconde conſtitutionis hypothecam acquirens, ut ſit in ſuprā allegata ſectionibus, & decr. 299. part. 6. recipi. Duran. decr. 183. num. 3. & 4. & in aliis, ex dicta via ratione, quod prior actus omnino refoluitur ell, tamē ex cellante cauſa, ſolumque habetur in conſideratione rātio, ſe declaratio congruitatis ſemel facta amplius non minuenda, niſi nova ſuperveniat cauſa, ac allā ſequitur, quod etiam diminutus patris ſacutatibus dōtis diminu non potest, ſi effet eadem, & tamen contrarium eſt omnino verius, ut clare decidit idem textus, ibique ſtant ſimilare DD. & latius infra. decr. 152.

Nihil dōs ut ſuprā non remaneret in terminis profectio, ſed alterata eis natura tranſuerit in profectiōē impropria, ſeu adventitiā, quia nēmpe pater, non jure ſimplis conſtitutionis dōtis, ſed jure perteſta donationis eam filia dederit, & in hiis terminis procedit conſ. 35. Decr. 1, quicquid cum maſtūlo aequivoce dixerit Crot. & ex Coſtalch. de par. pofſ. ſimilares inſupportabile paroxyma theorię principiū, ac totius Orbis praxi contraſum, quod ſi pater filia dōtem conſtituerit etiam ſine effe-

ctu, quia nēmpe matrimonium trāctātū deinde effectuū non fit, ut ex tali conſtitutione perfectū ſuſtainerat adverſus intermedios patris creditores, vel alios ſe cum contrahentes, quamvis diminutus deinde paternis factis, ingredetur Monasterium, pro quo longē minor dōs necēſaria eſt, quod abſoluto recipiendum non eſt occasione ipſius canſa inſinuabam, & habetur decr. 144. & 152. nū ſconcurrens donatio perfecta ab initio, in quibus ſolum terminis recipiēt ſunt omnes authorities in hoc propoſito mulieri affilientes.

Adducēbatur etiam ex parte dicta mulieris quedam anterior donatio ſibi per patrem facta de omnibus bonis præſentibus, & futuriſ, idequā ſatē ex hoc ſtiro pro certib[us] inferebant ad prælacionem, ex coniunctione apud modernos magis communiter recepta, ut hypotheca anterior, quamvis ex cauſa lucrativa, vincat posteriores, quamvis onerolam, congerendo in dī ſatis copiolas alienationes transcrips ex decr. 262. part. 11. recent. num. 8. ubi late. Verum dupliciter huic novo fundamento reſpondebant; primō nempe, quod cum agetur de donatione universalis omnium bonorum, & jurium prætentium, & futurorum, donatarius dicitur ſigillat, ſeu ſpeciem heredis facere, atque ſub nomine jurium futurorum veniant tam activa, quam paſſiva, dum donata non eſt certa ſpecifices, ſeu quantitas, ſed universitas, Bor. decr. 204. n. 41. &

47. Cancer. lib. 1. parvar. cap. 8. de donat. num. 73. Rota in Uſbetvaria reſtitutiōis dōtis 22. Maij 1645. coram Peutingerio, apud quos concordantes, & habetur in ſua materia ſub tit. de donationibus, ubi de veritate, ſeu declaratiōibus hujus proportionis, ac etiam ſub tit. de fidic. 141.

Et fecundō, quia in facto multa dabānt adminicula, & conjectura fraudis, & simulationis, quæ de facili in hac materei admittuntur favore creditorum foventium eam ſam onerolam adversus filios, vel conjunctos debitoris veſientes ex cauſa lucrativa, quoniam licet magis communiter recepta per dicta conclusio hypotheca anterior, quamvis ex cauſa lucrativa, vincente posteriore onerolam, recipienda tamē venit, ubi agitur de donatione omnino ſimilare, que nullam habeat fraudis, vel simulationis ſufiſcientem, ut ita diſtinguitur habetur in allegata dicta decr. 262. part. 11. edita in Romana fidei commissi de Incoronatis, in qua ſcribentur, idcirco de ea particulariter actum habetur in ſua materia ſub tit. de credito.

ROMANA DOTS, SEU CONCURSUS PRO MARGHERITA FABRIANA DE CONFARINIS. CUM CREDITORIBUS VIRI.

Causa diſputatus in Tribunalis Agriculture, incertus eſt excus.

De concursu mulieris agentis pro reſtitutione dōtis ſuper frumento per virum collecto, cum creditoribus ex cauſa ſeminis, quamvis poſterioribus.

S U M M A R I U M .

1. Poſterioritas de jure conſeſſa mutanti ad reſtitutionem, vel conſervationem, competit mutanti ex cauſa ſeminis.

2. Sed non ſuffragatur contra dōtem anteriorē, & deratione.

3. Quando dōtem anterior non vincant poſteriorē mutuantem ad rem emendam.

4. De conſtruione, de qua n. 2. & deratione.

5. De poſterioritas conſeſſo poſterioribus creditoribus ex cauſa ſeminis, & quomodo ſit intelligendum.

6. Deferandam ſe declarationibus ſatius per Papam in plena Signatura Gratiae.

D I S C. LXXXI.

Ro. multe habent hypothecam anteriorē, in hoc puncto responderunt esse dicebam, quoniam nulli bi de canto ſunt mutuantur intermedios patris creditores, vel alios ſe cum contrahentes, quoniam diminutus deinde paternis factis, ingredetur Monasterium, pro quo longē minor dōs necēſaria eſt, quod abſoluto recipiendum non eſt occasione ipſius canſa inſinuabam, & habetur decr. 144. & 152. nū ſconcurrens donatio perfecta ab initio, in quibus ſolum terminis recipiēt ſunt omnes authorities in hoc propoſito mulieri affilientes.

Iam de isto causa mentionem faciant, nec alibi id cautum reperiri videatur; & quavis admittere ex communis sensu DD. ob rationis identitatem, idem in illo causa receptione esse, quod de mutuantibus ad refactionem, vel conservacionem habetur, ut per Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 2. num. 11. Paichal. de patr. potest. part. 4. cap. 6. num. 65. Gait. de credito, cap. 4. quechto 11. nro. 1257. Amat. var. refol. cap. 3. nro. 18. Merlin. de pignor. lib. 3. tit. 1. quechto 5. num. 146. apud quos ceteri, dicebam tamen hunc esse privilegium, vel per exten- sione, vel per similitudinem a predictis mutuantibus ad refactionem, vel conservationem, idcirco magis esse non potest, nam ita melioris conditionis est exemplum, quam exemplar, unde cum tales ita putantes in tempore posteriores non preferantur doti anteriori, ex ratione, quod inter eum & privilegiatis, conquisatis privilegiis attendenda est regulat ex. in cap. qui prior, &c. per tex. itaclare disponentem in his consequens, aut. de qualitate dotis, per quem potest Glos. & antiquores ibidem, & in leg. affidius, Cod. qui potior, & in ead. interdum, reprobato contrarium sententibus, firmant Covar. lib. 1. var. cap. 7. num. 21. cum seqq. Gratian. de cyp. 257. num. 23. Amat. dicta refol. 3. num. 27. Gait. d. cap. 4. qu. 11. num. 1987. Merlin. de pign. lib. 3. tit. 1. qu. 31. per tot. prefectorum num. 16. vers. multa certe, Gizzazzell. decif. 1. num. 49. & seqq. & hanc veriorem, ac magis communitate admittit Rot. coram Buratt. decif. 223. num. 2. & 3. & absoluunt firmat decif. 328. num. 23. & seqq. part. 5. recent. per quos alii canulantur; atque Gaitus, & Gratian, preferunt exclamant contra tenentes contrarium, ac nos trorum temporum misericordiam, ut neque certa veritas a contradictionibus immunit detur, ubi textus claros, ac literas habemus.

Ideoque tunc demum dos anterior per creditorem posteriori vincitur, quando agitur de venditore, qui est creditor in pretio ipsius rei, dummodo tamen accedat cautela reparationis dominii, & non alia; vel ubi agitur de mutuante ad rem emendam, non solum cum cautela generali necessaria, ut inret tex. in l. lices, ut scilicet ad illud efficitur, cum expressae detur pecunia cum hypotheca, sed etiam ut accedat altera specialis cautela consitentes in lege adjecta, quod res censeatur cum hoc vinculo per emptorem acquisita, quod super ea nullum jus alteri acquiratur, ita ut sequuntur deveniat in debitorum dominium, censeatur ita quiesca, & ad favorem mutuantis effecta, cum tunc hypotheca anterior capiens quam bona futura non possit operari in re acquista, nisi cum sua causa, & prout ad debitorum manus pervenit, de qua cautele apud Buratt. decif. 223. ac alias allegatos, quix in hac facti specie consideratur, & infra, decif. 166.

Hec deducendum in causa tanquam Advocatus; verum reflectendo ad veritatem, ea videbantur duræ, & cogitabam hanc feminis potioritatem, prout & alteram messem, alliorumque operiorum, non habere solum dictum rationem extensioñem a privilegio in iure concepio mutuantibus ad refactionem, & conservationem, vel emptionem, illud confidendo tanquam simplex legis privilegium, sed eam potius refutare a ratione deductionis, quia quod pro hac ratio hujusmodi fructus non dicuntur de bonis debitorum, quoniam fructus dicuntur deductis expensis, atque in hoc sensu recipienda videatur contraria opinio, quam teneat Negusian. de pignor. secundo membr. prima pars, num. 16. & 17. Rodriq. de concursu par. 1. art. 7. num. 18. & alii dicti per Adden. ad Buratt. decif. 62. numer. 9. Capyc. Lattr. confus. 117. num. 41. & 42. qui ad id bene advertente videatur, & habeat d. cap. 166.

Aique in hoc sensu recipendum videtur, ac ab irrationalitate substitui potest privilegium, quod de anno 1634. Urbanus VII. concessit pistoribus Urbis super potioritate aduersus omnes, & quoquamque creditores quantumvis anteriores, & privilegiatos, etiam docent, super quo privilegio commentator eedit Antonius multa ducens circa hanc materiam concursus, & potioritas creditorum ex causa feminis, & aliam expensam, usque ad pistor, pro pane quem dedit exercenti arte agrarian, preferatur anterioribus, & posterioribus, ac etiam domini; non quidem super alios debitorum bonis, ut quandoque male practicatur, sed super ipsiis frumento, aliisque frugibus, in quorum causam panis datus est pro colonis, & metitoribus, aliique operari, idque pro ea rata, quia eidem frugibus feminandis, & colligendis congrua est, non autem pro panis dato in annis antecedentibus pro aliis recollectis, sive in aliam causam extraneam ab illis fructibus, & bonis, super quibus est concursum, his enim casibus privilegium

omniò exorbitans, ac irrationaliter remanet, verè nullatenus attendendum, prout excepto Prefecto Annone de facto ad subfingendos pistores quandoque procedente, alia Tribunalia non nisi ita moderatè practicant, non solum ob exorbitantiam, ac irrationabilitatem, quam ita continere diceretur, sed etiam, quia idem Urbanus in plena Signatura Gratiae occasione cuiusdam causa super hujusmodi contentia disputata, tale privilegium ita generaliter, & indefinitè intellectum, iniquum, ac irrationaliter declaravit, atque nunquam id sine intentionis suffit, sed solum juxta dictam formam, ideoque declarationibus factis per Papam in plena Signatura super interpretatione Apostolicarum Constitutionis deferendum est, ex deducit. in Camerinen. penfons coram Rojas decif. 217. & in Romana hereditatis 28. Aprilis 1659. coram Melito imprel. post colluctationes Bondeni decif. 62. & de qua causa sub tit. de fidicom. Hujusmodi enim Statuta, prioritate etiam adversus dotem concedentia, tolerabili sunt, quando probabile habent rationis fundamenum, ut est in d. causa pistorum pro ea ratione, quae ad illius anni culturam, & recollectam necessaria est, cum si species expensi necessaria, fine qua illius fructus percipi alia non possit; prout etiam est Statutum Avenionense, concedens venditorum potioritatem in ipmam re vendita, etiam adversus dotem, ut per Hieronym. Laurent. decif. Aven. 96. nro. 1. quoniam nimis alpera, & humana ratione contraria videatur juris communis dispositio, ut venditor, qui neglexit adhibere cautelam reservationis dominii in ipsa re luni, vinci debet, non solum per dotem, aliosque creditores anteriores privilegiatos, sed etiam per quemcumque anteriori nullo privilegio munatum, ut lat. dict. 166.

ROMANA CONCURSUS DE ARETUSIA, PRO ANNA FELICE ARETUSIA, CUM N. RIDOLPHINO.

Causa disputatus coram T. bessariorio, incertus est exiit.

De hypotheca dotali posteriori, an vincant creditorem anterior em ex causa administrationis, pro qua nulla constituta sit expressa hypotheca; & quid si haec administratio fuerit ex causa appaltus vestigialium, an intret privilegium scilicet,

S U M M A R I U M.

1. Dos posterior preferatur anterioribus hypothecam legalem habentibus, & multa magis chirigraphariis.
2. Ficta, & dos pari passu ambulant, & conquisatis priuilegiis attenduntur prioritas temporis.
3. Cessionario fisci potius eodem privilegio.
4. De fisci privilegio, ut agat contra debitorum debitorum.
5. Hypotheca legalis competens ratione dolose administrationis non vincitur ab hypotheca dotali posteriori.
6. Declaratur quando cessionario, vel appellator fisci competat fisci privilegium circa hypothecam, & alia.
7. De eodem.
8. Declaratur conclusio, de qua nu. 5.

D I S C . LXXXII.

Cum Ridolphinus Appaltor quorundam vestigialium 1 deputasset in administratore N. Roccum, qui hujusmodi administratione pendente uxorem dicitur Areutiam dotare recepta, sequuta est morte, vel decoctione, formata super eum bonis concursu coram Thesaurario, potiora dicebam iura dotis, cum Ridolphinus predictus nulla munus effecit hypotheca, ideoque tamquam creditor chirigrapharius postponendum veniebat etiam quibuscumque privatis, & non privilegiatis creditoris hypothecam expensam, vel legalem habentibus, multo magis doti, non solum habenti hypothecam, sed etiam privilegiis potioritatis aduersus quoscumque creditores anteriores quamvis hypothecarios, juxta claram dispositionem rect. in l. aff. 2. C. qui prior. in pign. habentur, & bis consequens, aut. de qualitate dotis, circa quorum literarum texuum intelligentiam sola controverfa est apud juritas celebrerrima circa hypothecam anteriores expressam, in qua inchoatis,

Ils, ac stricto iure recepta est etiam affirmativa doti favorabilis, in foro autem contra, sed respectu hypothecarum, quantalii tacitam dicunt, & fortius respectu actionis personalis nemo dubitat, ut infra, decif. 166.

Non negabantur hac per scribentes pro Ridolphino, cum essent principia nimis certa, sed dicebatur ipsi tanquam habenti causam a fisco, & conductore publicorum vestigialium ac rerum fiscorum, competenter adversus debitorum ex causa administrationis ejusdem appaltus fisci privilegia, inter quae illud hypothecum legalis cum conquisitione privilegiorum, ita ut inter fiscum, & dotem tanquam equae privilegiatis attendatur prioritas temporis iuxta text. in l. 2. C. de prio. fisci; quodque fisci cessionario potius ejusprivilegio, versus ac magis communiter receptum dicebant, ex deducit. per Ripoll. de Regalibus cap. 32. Alvar. de off. fisc. gl. 16. priod. 36. num. 142. & seq. Barbol. in l. post dotem n. 39. & seq. ff. de jur. dot. Olea de cessione tit. 6. q. 3. nro. 26. cum sequi.

Et his addebant Camerales, Ridolphino pro Camera intercessi assistentes, quod ipmētum fiscus in causa esse videbatur, dum ei tanquam Ridolphini appellatoris creditorum omnia ipsius bona, & iura affecta erant, inter qua istud nomen debitoris computandum erat, cumulando in idem privilegium, quae per DD. fisco tribunatu, ut adversus debitorum sui debitorum directe agere possit absque concurso illorum requisitorum, quae alias de iure necessaria sunt, ut adversus debitorum debitorum agatur; ubi praefectus est debitorus causa ipsius appaltus, seu gabellae, aut alterius juris ad fiscum spectantis, ex deducit. per Peregr. de jur. fisci lib. 6. tit. 3. nro. 26. Gutier. de gabellis qu. 164. n. 19. Quin modo quod potius exercere contra talen debitorum debitorum illam viam exceptivam, & privilegiata, quae sibi competit contra debitorum directum, & immediatum, probat Ripoll. d. cap. 32. n. 18. & seq.

Dicebant item pro dicto Ridolphino scribentes, quod ubi etiam cessaret privilegium fisci, adhuc ei competit administrationis hypotheca legalis ex sola iure dispositione resulsans, quae adeo privilegiata dictum, ut non cadat sub dispositione tex. in l. affidius, & in d. his consequens, ideoque non vincatur a privilegio doti, ut per Grat. decif. 35. n. 10. & 4. n. 34. ad fin. ubi concordantes.

His tamen non obstantibus, pro muliere probabilitus respondendum mihi videbatur; quatenus enim pertinet ad primum fundamentum fisci privilegio deductum, illud competit adversus contrahentes cum fisco, vel aliquam ejus administrationem fiscipientes, seu alias ejus directos, & immediatos debitorum, quos Appaltor tamquam fisci cessionario, vel procurator in rem propriam exigere vellet; lexis autem quoad eos, qui sunt debitorum Appaltoris ex contractu, vel alio voluntario, aut inter eos initio, quamvis occasione appaltus, quia tunc fisci privilegium non intrat, dum totonc provenient ex ipsius Appaltoris electione, de qua male facta sibi impetrare debet, ac etiam cur in suscepito mandato, seu administratione cauelam expressa hypothecae non exigerit, ut bene ita distingueat Peregr. deff. fisci lib. 7. tit. 3. num. 34. Contraria vero procedunt in illius vestigialium officialibus, ministeriis, vel debitoribus, quos Appaltor jata deputatos inventit, ita ut eorum ministerium non proveniat a sola electione, & actu merito voluntario ipsius.

Et ad ea, qua deducabantur per Camerales de cessionario fisci gaudi non eodem privilegio, ultra quod non transiit fine difficultate, ut conflat ex eisdem Barbol. Olea & alii supra allegatos.

Dicebant procedere in fisci cessionario adversus debitorum directe ac immediatos, cum cessionario dicatur cedens procurator in rem propriam, epique locum, gradum, & pīvilegium regulariter in omnibus occupat, atque ipsius cedentis nomine judicium institueret; solumque difficultas intrat circa privilegium potioritatis, quod suas habet distinctiones, sed quoam hypothecam ab initio impressam, probabilitus est illam exerceri posse; in presenti autem non agebarit cum fisci directo, & immediato debitoro, quem Appaltor tanquam cessionario, vel procurator exigeret, cum hic debitor nullum contractum, vel quasi cum fisci incipit, sed est debitor directus, & immediatus Appaltoris ex contractu cum eo initio.

Prout vel referre dicebant fisci obligata esse omnia bona & iura Ridolphini creditoris, inter quae istud nomen quoniam id procedit in quoquam private creditore, cui nomina sui debitoris ob hypothecam generalem obligata sunt; privilegium autem fiscale in eo solum confidere vi-

detur, quod agit absque principalis debitoris excusione, aliique requisitus, & forsan cum via sumaria, & executive privata non competente contra debitorum debitorum, in quibus terminis loquuntur Peregr. Gutier. & Ripoll, supra alleg. sed iure causum non est, utile, qui privati creditors est debitor chirigrapharius, officiat hypothercarius ex eo quod suus creditor fit debitor fisci.

Reflectendo autem ad veritatem, cogitabam hanc recte procedere in illius Appaltoris debitorum, qui sunt ex contractu, vel alio merito voluntario actu, quamvis hic ab appalt pendeat, ejusque occasione sit iniurias, prout sunt subconductores, vel etiam illi administratoribus, quos ex quadam communitate ac voluntaria electione ipse Appaltor substituit; secus autem ubi agitur de illis officialibus, & inferioribus ministeriis, quos de natura appaltus, ac necessariis habere debet, cum tunc isti videantur potius ministri vestigialis, seu appaltus quam privati debitoris, atque actus dicitur potius necessariis quam voluntariis juxta distinctionem, qua habeant in officialibus, an & quando de substitutionem, seu inferiorum ministeriorum facta teneantur, cum similibus.

Quoverad ad motu legalis hypothecae per altos scribentes deductum ratione doli, replicabam de illo non confare, neque in hac facti specie concurrendo illa requirita, quae concurrendo in causa Gratiani decif. 935. & nro. 11. nilominos, quandoque concurrendo, distinctio an adfici omnia ipsius bona, & iura affecta erant, inter qua istud nomen debitoris computandum erat, cumulando in idem privilegium, quae per DD. fisco tribunatu, ut adversus debitorum sui debitorum directe agere possit absque concurso illorum requisitorum, quae alias de iure necessaria sunt, ut adversus debitorum debitorum agatur; ubi praefectus est debitorus causa ipsius appaltus, seu gabellae, aut alterius juris ad fiscum spectantis, ex deducit. per Peregr. de jur. fisci lib. 6. tit. 3. nro. 26. Gutier. de gabellis qu. 164. n. 19. Quin modo quod potius exercere contra talen debitorum debitorum illam viam exceptivam, & privilegiata, quae sibi competit contra debitorum directum, & immediatum, probat Ripoll. d. cap. 32. n. 18. & seq.

Dicebant item pro dicto Ridolphino scribentes, quod ubi etiam cessaret privilegium fisci, adhuc ei competit administrationis hypotheca legalis ex sola iure dispositione resulsans, quae adeo privilegiata dictum, ut non cadat sub dispositione tex. in l. affidius, & in d. his consequens, ideoque non vincatur a privilegio doti, ut per Grat. decif. 35. n. 10. & 4. n. 34. ad fin. ubi concordantes.

His tamen non obstantibus, pro muliere probabilitus respondendum mihi videbatur; quatenus enim pertinet ad primum fundamentum fisci privilegio deductum, illud competit adversus contrahentes cum fisco, vel aliquam ejus administrationem fiscipientes, seu alias ejus directos, & immediatos debitorum, qui sunt debitorum Appaltoris ex contractu, vel alio voluntario, aut inter eos initio, quamvis Grat. quem antiqui Curiales qui cum practicabant dicebant solumbonum collectorem, ex solo inferat etiam ad excludendum potioritatem doti competentem, nihilominus id contineat videor aquivocum manifestum, quoniam authoritates acrationes in quibus se fundat, percutiunt causam legalis administrationis, pro qua de iure simpliciter, & indebet etiam abique dolo competit hypotheca, ut est causa tutoris administratoris bona pupilli cum similibus, ita ut dolus unam faciat operationem efficiendi hypothecam alias generaliter competentem, quod ammodo expressam, & privilegiata, quod neque transit fine difficultate, ut praefecti autem maturè non examinatam quia non porrebat, nulla vero iuris authoritas, vel ratio fuerit, ut in administratore non legali dolus duplice operationem facere debeat, inducendo scilicet hypothecam legalem, et etiam cum dicta potioritate, seu dotalis potioritatis exclusione; idèque in propria facti specie dicebant totum quoniam consisteret in facto, super qualitate scilicet administrationis, an haec dici posset necessaria, & de natura appaltus juxta supradictam distinctionem, in cuius causa non levem habebam difficultatem contra mulierem; potius autem per aliquod concordia, temperamentum causam finem habuisse, quoniam ultra primam disputationem amplius non audiri de illa tractatum, atque de hoc agitur etiam infra, decif. 166.

Et ad ea, qua deducabantur per Camerales de cessionario fisci gaudi non eodem privilegio, ultra quod non transiit fine difficultate, ut conflat ex eisdem Barbol. Olea & alii supra allegatos.

Dicebant procedere in fisci cessionario adversus debitorum directe ac immediatos, cum cessionario dicatur cedens procurator in rem propriam, epique locum, gradum, & pīvilegium regulariter in omnibus occupat, atque ipsius cedentis nomine judicium institueret; solumque difficultas intrat circa privilegium potioritatis, quod suas habet distinctiones, sed quoam hypothecam ab initio impressam, probabilitus est illam exerceri posse; in presenti autem non agebarit cum fisci directo, & immediato debitoro, quem Appaltor tanquam cessionario, vel procurator exigeret, cum hic debitor nullum contractum, vel quasi cum fisci incipit, sed est debitor directus, & immediatus Appaltoris ex contractu cum eo initio.

Prout vel referre dicebant fisci obligata esse omnia bona & iura Ridolphini creditoris, inter quae istud nomen quoniam id procedit in quoquam private creditore, cui nomina sui debitoris ob hypothecam generalem obligata sunt; privilegium autem fiscale in eo solum confidere vi-

ROMANA PECUNIARIA
SEU CONCURSUS,
PROLUCRETIA TRONTA,
CUM LUDOVICA GUAZZONA.

Casus disputatus coram Prelato Consulatore Senatoris,
De privilegio potioritatis, competenter dote adversus creditores anteriores expressam hypothecam habentes in bonis pofta quæstis. Et an & quando premium succedat loco rei favore dotes, que in hoc privilegiata sit necne.

SUMMARIUM.

- 1 Falsi series.
- 2 Quod mulier pro dote preferatur creditoribus anterioribus ex pressam hypothecam habentibus in bonis pofta quæstis, & num. 11.
- 3 In particularibus premium non succedit loco rei; ideoque potioritatis privilegium competens in re non competit in pretio, & n. 7. & 8.
- 4 An favore dotes premium succedat loco rei, & numer. 7.
- 5 Dos non est generaliter privilegiata, sed solum in casibus in jure expressis.
- 6 Idem de fisco.
- 7 Quando premium succedat loco rei, vel res loco pretii, de quo num. 3. & 4.
- 8 In venditione bonorum facta de mandato judicis premium succedit loco rei.
- 9 Declarat, quando id procedat, & quando non.
- 10 De praxi Congregationis Baronum, & aliorum Tribunali in hac subrogatione.
- 11 Rejicit opini, de qua n. 2. ac verius firmatur dote non preferri anterioribus habentibus hypothecam expressam in bonis pofta quæstis.
- 12 Expenduntur huius opinionis rationes, ac fundamenta, & authoritates.
- 13 In qua/pecie bonorum pofta quæstorum tale privilegium procedat.
- 14 Expenduntur rationes, & authoritates pre dicta opinionis dote favorabiles.
- 15 Damnum n. 8 procedurem cum solo numero doctrinam.
- 16 Respondunt ad decisiones, de quibus nu. 2.
- 17 Expenduntur ratio, in qua fundatum est privilegium fisci in bonis pofta quæstis.
- 18 Quando privilegium, de quo n. 2. admitti debet.
- 19 Et de alio cau, in quo idem privilegium inter in bonis donatis contemplatio matrimonii.

DISC. LVXXXIII.

Ornato concurso in foro Capitolino in bonis Petri Fabri mariti Lucretia Trontæ, retinere declarantur bona predicta pro eius dote, factaque de mandato judicis venditione bonorum predictorum, ita eorum qualitate exigente, cum ad premium concurrente Ludovica Guazzona creditrix hypothecaria anterior, post plures tentientis ac decreta hinc inde coram uno ex Collateralibus, & coram Capitanio Appellationum ac etiam Senatoro, in quedam judicio refunditionis integrum, juxta illius fori inextricabilem labyrinthum, ac vere non commendabilem stylum reformationis dignum, deputato Prelato in Consulorem Senatoris, plures erant controvertent puncti in facto magis constantes ob magnum plurimum contractum, & personarum involucrum; quoever ad ea que juris sunt, cum ex parte Lucretiae uxoris debitoris creditrices ex causa dorum, quanvis in tempore posteriores, allegaretur potioritas ad verius Ludovicam anteriores, ex eo quod ageretur de bonis pofta quæstis, juxta firmata per Rotam decr. 328. p. 5. rec. cum qua proceditur decr. 7. n. 5. & 6. par. 12. rec. & in Fulginaten. bonorum 23. Junii 1665. coram Ottalora, hinc defensores creditricis anterioris admittendo conclusionem, infistebant in negando applicationem, ex eo quod non ageretur amplius de bonis, in quibus proxedit conclusio; sed de eorum pretio, in quo idem dicit non debet, ex regula, quod in particularibus premium non succedit loco rei, juxta deducta apud Manent. decr. 58. & per Rot. in Romana concursu 15. Junii 1665. coram Emerix edita in causa, de qua sub

tit. de empht. decr. 58. ubi in specie firmatur potioritatem alii cui creditori competentem super ipsa re, locum ubi non vindicare in pretio.

Atque excita questione, de qua apud Negusian. de pignor. i. membr. quinto partis num. 4. & 4. membr. secunde partis, nu. 58. & sequ. Barbol. in l. 1. ff. solut. matr. p. 6. num. 18. & sequ. Mant. de tac. l. 12. tit. 6. n. 9. & tit. 27. num. 12. latè Boff. 4 de dote, c. 1. num. 64. ad 74. numerum se diffundebant in probando magis communis, & veram esse negavam circa dicti privilegii incompetentiam ex regula, quam ex veriori, magisque recepta sententia habemus, quod dos in jure non est generaliter privilegiata, sed solum in causis expressis, in reliquis autem utitur iure communi, ex collectis per Boffium de cap. 8. num. 14. Merlin. lib. 2. contr. 19. latè Adden. ad decr. 460. p. 4. rec. tom. 2. cx num. 39. Quod etiam receptum habemus in libro regulatior non privilegatio nisi in causis expressis, in reliquis autem iure communi vivente, Peregr. de ure fisci, lib. 7. tit. 3. Thesaur. decr. 213. Capyc. Latr. consil. 65. Duran. decr. 380. nu. 7. & 8. & communiter.

Scribens pro Lucretia, in unica informatione defuper edita absque ulteriori disputatione, unde propteræ judicium super tota causa efformari non potuit, (stante quod per libentes in contrarium ob authoritatem Rota ut supra admittebat potioritas in bonis pofta quæstis) tamen conclusione presupposita, principaliiter infistebat in dicto altero puncto pretii succedit loco bonorum, in quo agnoscendo privilegium dotale non suffragari, cum magis communis, & vera videatur, dote in hoc non est particulariter privilegiata, quoties non agitur de subrogatione pretii anterioris rei loco ipsius rei dotalis vendita, juxta dispositionem, vel rationem, & adiutor tex. in l. in rebus, Cod. de iur. datum, sive ubi non intrant termini illius subsidiaria subrogationis, que conceditur contra fontem causam locutivam, juxta deducta apud Duranum decr. 63. & Buratt. decr. 1784. & 874. cum aliis in Romana redditari, seu offici sub tit. de Regalib. decr. 1. cum tunc non est privilegium, sed potius generalis dispositio juris, que faciliter intrat labore aliquarum periorum privilegiata, rur.

Hinc proinde infistebant principaliiter, etiam cum sensu veritatis, in eo quod ageretur de pretio retracto ex bonis venditis de mandato judicis ad effectum, ut ex pretio creditoribus juxta eorum ordinem satisficeret, tunc enim, tam theorice, quam practice, etiam in bonis differentibus habentibus certam quæstionem non militantem in pretio, puta feudalibus, & cypriacis alienari, vel hypothecari prohibitis sine assensu, sive in officiis aliquis iuribus Regalibus, verius videtur premium succedere loco rei, juxta ea que post antiquiores ibi habentur apud Surd. decr. 306. Franc. decr. 64. de Marin. refol. 61. libr. 1. numer. 2. cum aliis de quibus in d. decr. 58. sub tit. de empht. ibi examininge hunc articulum, ac respondendo ad dictum decr. 58. Manente ponderatur, tunc premium non succedere loco rei, quanvis ita judicis authoritate vendatur, quando creditoribus potioritas privilegium habentibus in ipsa re differunt, non autem in aliis bonis liberis, & indifferibus debitoris, adhuc remanet consultum super ipsa re, super qua ejus actiones exercere possint, abique eo quod emptor privilegium regessum habeat ad suam pecuniam in causam pretii solutam, quia tunc damnum remanet emptori, qui sibi impetrat, atque isti sunt termini, cum quibus procedunt in d. decr. 58. Manente cum ibi allegatis, fecus autem ubi, vel cum dicto potiori, & privilegio regessu emptori ad premium, vel ubi ex eisdem emptori privilegio, ne in ipsib[us] judicialei autoritate emptis aliquam molestiam habere possit ut contingit in ementibus in Urbe & Congregatione Baronum, arque in plerique Europa Tribunibus ex landibili, & rationabiliter contingit in iis, qui emunt bona ad publicam hastam non datur ad ipsa bona regressus, neque alias potior, seu privilegiato creditori consulim remaneat, quod etiam frequenter contingit, ut in presenti, ubi agitur de bonis mobilibus, vel consumptis, vel ita confusis, quod talis regessus practicabilis non est ex deductis d. decr. 58. de empht.

Ulterius vero difficultatem facti, quæ non levius contrahanc mulierem urgere videbatur super non veritate credi dotalis, seu cuiusdam alterius crediti pecunia dota ad rem emendam, unde inferrebat ad aliam potioritatem juxta terminos texus in l. liter. Codic. qui positor. in pign. bantebantur, ego reflectendo ad veritatem, gravem habeam

dam difficultatem etiam circa dictum punctum iuriis potioritatis dotes in bonis pofta quæstis advertisi creditores anteriores habentes hypothecam expressam; licet enim ex fententia Burigatii, cum quibus pertinente Perg. de iure fisci, libr. 6. tit. 6. n. 17. Cancer. var. refol. par. 1. csg. n. 2. Bellon. jun. consil. 41. n. 14. & Gizzarel. decr. 1. in principio teneant dictam opinionem, quam in suprà allegatis decisionibus tenuit quoque Rota, duco argumento à privilegio fisci, cui dos exacta est, quinimum in aliquibus magis quam ipsa fiscus privilegia; attamen ob plura meliora, moxque judeicio nimum solidum fundatam deducta per Bellon. jun. ubi suprà, & magis ex professo per Gizzarel. dicta decr. 1. ac alios de quibus disc. sequenti omnino probabilior, ac in foro feplida videtur contraria opinio, ut indefinita de magis publicam caufam commercii, creditores anteriores expressam hypothecam habentes præferri debent in bonis antea, five pofta quæstis, cum revera prior opinio probabile fundatum non habeat, ut bene examinat allegati, & præferat Gizzarel. dicta decr. 1. ubi refert ita dictum per illud Sac. Concilium, medium in eo cau, sed etiam in plerique alii anteas, & pofta, ex pluribus satis fundatis rationibus, illis præsterni aquitatis, & commercii, ex quibus in foro passim receperunt est dispositionem textus in l. affid. Cod. qui positor. in pign. bantebantur, locum libiventile dicere adversus creditores solam hypothecam legalem, seu tacitam habentes, non autem expressam anteriores, quanvis in Iohol. & academias, præferant ex authoritate Repetitum frequentius procedentium cum rigore litterarum, contrarium portus teneri videatur, ut etiam id decideret, utrius.

Non placet autem id quod dicit Gizzarel. decr. 1. n. 33. in fin. quod privilegium fisci contentum in d. l. si quis, ff. de iure fisci, sit particularis, introductum ex sola voluntate legislatoris, & quia sic iurisconsulto placitum fuerit, id enim recte dici potest de aliquibus legibus Codicis, seu Novelli Authentico editis per Imperatores, quia sic Principi placiuerit, non autem de legibus digestorum fundatis in quo quod prævia discussione inter doctissimos iurisconsultos, ita magis probabile vilet fieri, ut ferè omnium legum Digesti contextus ostendit; tale autem privilegium probabile habere videtur rationem, presumptio nescit, quod novæ acquisitiones, que pererrunt fisci administratores sunt, praefunduntur provenire potius à pecunia fiscis, ob quam in aliis ipsis erogatum, in redditione rationum debitorum remanent, & in aliis aperte via fraudibus; ergo dandum pecuniam fiscalē, seu publicam in privatas acquisitiones ad communum suorum creditorum, ut ita ab eis alieno liberentur, & sicut videatur per legem introducta dicta presumptione, ex qua de consequenti refutetur dicta potioritas, portus in ratione iuriis communis, quam in ratione privilegii in bonis pofta quæstis non est verificabilis nisi ad limites dicti text. in l. in rebus, in bonis feliciter per ipsam amulierent, ut supra dictus; ut etiam quia cuma præfus fisci competat ex antiquo iure Digestorum in l. si quis, ff. de iure fisci, species facilius fuisse Justiniani, seu verius Tribonianus ejus directoris cum tanta pompa, & apparatu ex eodem forte motivo, ex quo adulando dominanti Theodoro tot privilegia sexui mulierei concessa sunt, præferat in causa que sequitur, quod potius fiscus fuisse in aliis rationibus, quam ex Fabro, & aliis expedit Bellon. jun. d. consil. 41. numer. 34. quia scilicet fiscus in bonis, que pofta queruntur, ante acquisitionem, aliorum creditorum hypothecam preventat, stantibus illis verbis texus, prevente enim causa in pignoribus fiscis, que ratio, seu intellectus etiam fatis probabilis videtur.

Considerabam vero, tam occasione istius causa, quam aliarum, femer tamen, vel incidenter, vel coram inferioribus judicibus, absque eo quod adhuc occatio præbuit id formiter, & ex professo disputandi in Rota, dictam exceptionem, que dote conceditur cum fisci, recipienda videri, ubi eadem militare ratio dicta presumptionis legalis per contrarias probations non excludit, quia nempe potquam vir dote habuit in quantitate, seu bonis compunctis, & ad quantitatem redactis, alia bona de novo acquisivit, quoniam non contigit de diversa causa acquisitionis, admittenda videatur presumptione, ut illa sequitur ex pecunia in doto data, sive ex pretio bonorum dorsalium distractorum, unde propteræ admittendo favore dote subditarum subrogationem rei loco pretii, intret dispositio, vel ratio texus in l. in rebus, Cod. de iur. datum, super privilegativo regessu ad hæc bona tangam propria magis iure dominii, quam iure hypothecæ, ut advertitur etiam d. decr. 166.

Probabile quoque videatur idem privilegium extendere ad illa bona pofta quæstis, quorum acquisitionis causa est ipsum matrimonium, & consequenter dote, que eis ratione datur, in illis feliciter bonis, que contemplatione filius certi, & determinati matrimonii sponde per ejus parentes, vel conjunctos donantur, cum enim, ut plures advertunt sub tit. de donat, preferant in Ubinaten. & in Romana donatione Jordani, ac in aliis, ac habentur etiam infra d. decr. 166. hujusmodi donationes dicuntur pars contractus dotalis, & matrimonialis, que principaliter procurari solent per sponsos parentes, vel conjunctos alias non contractueros, seu non cum tanta dote, atque in eis uxor & filii taliter interessere habere dicuntur, quod neque volens potest spon-

ius donatarius eas remittere etiam ob solum interesse secundarium pinguitorum alimentorum, seu pinguitorum spesaue fœcissionis, in quibus omnibus in subfuntia agi magis dicitur de lucto, quam de danno; hic proinè multo magis dicendum est, huiusmodi donationes ex parte sponse procuratas, & desideratas esse pro caute la dotis, in qua mulier agit de danno vitando, & sic recèd dicendum videatur in his bonis admittant scici, *doteum pignoris causa[m] prevenientia*, quod nempe ista bona principaliiter qualitas fintin gratianam dotis per eis caute la, & affectuatione, ac illius intuitu, alias in debitoru[m] patrimonio non extirra, itant intrare videatur ratio tax. in *L. interdam*, *fi qui potior, in p[ro]p[ri]etate*, & in *l. licei*, *C. codem*, idè autem id non admittitur apud Apor. *d. consil. 80.* & apud Theor. *in comprehend. p[er] verb. crederiori*, quia ibi mulier non agebat de doce, sed de lucto, adhuc tamen non poti[us] defuper maturum iudicium efformare, cum occasio non deredit id formiter disputandi, cum sequ. Bellon. *Jua. conf. 41. num. 14.* Andreol. *contrôvergia* 9. num. 10.

Attamen ex factis solidis rationibus, ac fundamentiis in contrarium latè deducit per Gizz. *d. decis. 1.* quam rea sumit Gait. *de cred. cap. 4. quisq[ue] 11. ex. nu. 1588.* ac per Bellon. *jun. conf. 41.* cum quibus transit etiam Merlin. *p[er]gnor. 3. iii. 68.* cuius alius dict[us] *preced.* non poterat per veritatem dictam opinionem ita generaliter, ac indefiniti mibi veram fuisse, cum nulla probabili ratio vere urgere videatur, cur p[ar]tia opinione hodie in foro publico indubitate, hypotheca dotalis posterior præferri non debat anteriori hypotheca conventionali in bonis jam queatis tanguntur a dicta hypotheca affectis, & quod præferri debeat in quadris, que pariter in ipso locu[m] acquirendi contrahunt camdem affectionem.

Et si considerifent authoritates, modicum fundamentum in eis constitui potest, quoniam, ut bene advertunt Bellon. *in Gizz.* qui, verò articulum radicis enucleat, ad e

ROMANA CONCURSUS DE ANDOSILLIS,
PRO ANGELO ANDOSILLA
CUM CREDITORIBUS RAPHAELIS NEPOTIS.

*D*e eadem matrta, an felicet hypotheca expressa doris restituenda prioritatem habeat adversus hypothecam anterioriem etiam expressam in bonis postea quæsitis, itant dos fisci privilegio in hoc gaudet.

S U M M A R Y

- 1 *Casus controversie.*
 - 2 *Quod duo posterius preferantur hypothecis expressis anterioribus in bonis postea quæstis.*
 - 3 *Contrarium.*
 - 4 *Declaratur, sed utraque opinio conciliatur.*
 - 5 *Quomodo habeamus sicut legum cœlium, & quomodo sine illa intelligenda.*
 - 6 *Qui dicantur Doctores pragmatici.*
 - 7 *De aliarum fraudis ob quam danda non est posterioritas in bonis postea quæstis.*

D I S C . LXXXIV.

SEqua morte Raphaelis Andofilis gravi ere alienum
prefsi, juxta seriem, de qua plenius in *Roman donationis*, sub tit. de *seculis ad materiam Bulle Baronum*, dif-
f. 5. Cum inter creditores adflet Angela Palazzola secunda
uxor ex cauſa reſtitutioſis doctum, pro quibus Angelus
patruſ obligatus erat, adfletis verò aliqui effectus, qui
licet verò provenientes ex pecunia, ac bonis ejusdem A-
ngeli patruſ, attamen canabant ſub nomine ipsius Raphaelis,
de cuius proinde hereditate dicebantur, atque
adfletis aliqui creditores dictæ docti anterioriſ cum hypo-
theca expreſſa, hinc ut diſcreti creditores ſuper dictis effe-
ctibus excluderentur per multarem, quam predicit Angelis,
ac etiam ejusdem Raphaelis filiorum expediebatur iratifi-
cationis, no alia regreſſum habebet, ut poterat, ad bona-
ipius Angelis obligati, idem Angelus doctus ac ingeniosus
m. J. C. recte iſens, quod quicquid disputatur in fcho-
liis teneatur, in foro paſſim recepta fit opinio, ut hypo-
theca doctalis fit tacita, fit expreſſa, vinctat folium hypothecam
anterioriſ legalem, ſeu tacitam inducātam ex
legis beneficio, non autem expreſſam per propria creditoriſ
providentiaſ refutantem, ut inſra, dif. 166. cogitavit,
an eiſuſtagri poſſet limitatio, ex plurim ſententia rece-
pta, ad inſrat fisci circa potioritate in bonis poſte que-
fitis; in quibus etiam anterioriſ cum hypotheca expre-
ſatis vincta, atque habito defuerit aliquorum Advocato-
rum congreſſus;

Ego qui tanquam junior primus eram in difcurrente, dubitabam de motivo; quamvis enim iuxta currentem flyillum illud pro tuto habere debere ob autoritatem Rote dictis posterioribus firmantis in bonis postea quicquid decisio-
328. part. 5. recent. n. 21. plurics canonizata præterim decr. 7.
part. 12. recent. nu. 5. & 6. & post hunc congressum in Fulgina-
nen. honorum. 21. iulii 1664. coram Ottalora, ac tenent
Bald. Novell. de date. part. 10. privil. 7. n. 2. & 35. & irrepet.
1. ff. solit. matrim. n. 103. Mantic. de tacit. lib. 1. 1st. 26. nu. 23.
& ceteri, quo longa serie recentem Gizzarell. dec. 13. 10.
Ottalora non tunc proderat, sed iuncta dicta potest,
quando formiter articulus disperatur, omnino pro sentia
creditoribus anterioribus favoribus responsum
admittere, ut etiam in precedenti adverbiu, tam ratione
favoris publici commercii, quam conservacionis juris gen-
tium fundati in naturali dictamine, seu aquitate, ex quibus
forus ubique recipit generaliter opinionem pro hypotheca
expressa anteriori, ipretis ieholasticorum subtilitatibus,
quoniam multa habemus, que in fricta juris censura, ac
inspecta litera legum uno modo determinanda essent, diver-
sim-

simodè in foro recepta ob repugnantem rationem, vel equitatem, ut ad rem infrà, disc. 166. & alibi.

Et meritò, quoniam ut sèpius deductum habetur præfertim in Neapolitana ædificii, seu altius tollendi subtit de-

*fertim in Neapontana tunc, iei. autius tollendi subit, de
servit. disc. 1. ac libi, leges civiles per Justinianum compilatas in eam habemus formam, servamus potius ex quadam
zato, vel fidei commissio delatis debitoris, nisi hic agnos-
cat.*

An et quando lex iuris annulat accusatorios, vel potius iurisdictionem juramenti substant non obstante legis prohibitione.

¹¹ Quid in specie pragmat. I. ad Vellejan. ¹² De defecto negotiatis. Principia iuris caput iuramenta.

¹² De defecto potestis Principis laici super juramento etiam apud Aethnacos.
¹³ Nullitas contractus an & quando posse allegari à tertio.

¹⁴ Pragmat. de Vellejan, non alterat dispositionem juris communis.

15 De lege municipalis tollente instrumentum indirecte, quia adimat fidem scripturae, vel faciat präsumere dolum, &c. quomodo procedat, & in quo consistat eius opera.

doctissimum ac ingeniosissimum Fabrum. cum hujusmodi literali rigore pragmaticorum dammatorem; licet enim pro genio. nedium daminare. sed abhorre profracte nudos

D I S C . LXXXV.

D I S C. LXXXV.

Vereditus Torneus Roncetto controversam domum, dictaque venditioni confutem praepterit, Angelus uxor, & Jo: Baptista, & Aurelius filius, onnes cum viro, & patre respecti, principalipter & infolidom si pro evictione obligantes; cumque Pici ejusdem Tornei creditores hypothecati iudicium Salviani instituit ad dictam domum contra illos de Ciaccia Ronceri heredes, sententia reorum absolutiora prodit ab A. C. Introduta vero per

Unde cum in proposita facti esset confarre de acquisitionibus aliis quam ex pecunia dotari, ac propter dicta presumptionis locus non esset, idcirco licet aliqui ex congegatione juxta solum pragmaticum filii autoritatem innitentes contradicerent, major pars in meam devenit sententiam, cui idem doctus, & magnus J. C. principialis adhesit, appellatene causa in Rota coram Cerro, contrarium pro actioribus refutatum fuit, ut constat ex dicto defuper editissimis diebus 8. Junii 1646. & 7. Junii 1649. ad quorum decisionum normam prolatâ sententia, ita secunda instanza in eadem Rota coram Vero pio pravaria unicâ decisione confirmata fuit, cum aliqua solum refor-

unde determinavit opus non aliumere, sed ilis, qui dotti anteriores erant, cum dictis effectibus fuit factum.

Atque praemissa, considerabam etiam ratione clari absurdum, quod scilicet ita perditis ac dissipatoribus tali via appetiri posset fraudandi creditores, ac dissipandi bona aliena, sive etiam surrandi, quoniam contra dicto magno est alieno posset quis ducere luxem cum notabilite domi in quantitate etiam facta, & simulata, ut ita cum hoc clipeo salvarent bona parentum, vel aliorum conjunctorum ex successione probabiliter perata cum similibus, ut advertitur etiam *dilect. 166.*

TYBURTINA SALVIANI

PRO TROJANO & aliis de CIACCIA

SUM: PICS: S.

Cesus variè per Ratem decisus.

*Causa varie per rotam decisa,
O pender.*

An emens bona à viro cum consenuſ, & valida obli-
igatione mulieris, ſe ruerintur a diversis cuius-
cum applicabiles, nam aliaſ datum fuillet hoc reſcriptum,
ſi præſuppoſita etiam veritate creditu, procedendum eſt
cum ſenſu deſicionum, arque in hoc ſatu, quod ſciam cau-
ſa filer.

Cum autem potissimum *dd*-decisionum fundamentum in eo consideret, quod interventus mulieris in alienatione bonorum viri, qui pretium percepit, operetur quidem remissionem hypothecariorum dotalium ipsi mulieri competentibus, juxta terminos texti, in *l. Pn. Cod. de remiss. sign.* & *l. submiss.*, *C. ad Velleian.* non autem translationem iurium dotalium in empore, ex deducitis in specie apud Thomat. *act. 169.* Andreol. *contrav. 162. m. 3.* & *4.* apud quos concord. Aitque in locutione illustrissimam.

S U M M A R Y

- 1 *Facti series cum causa resolutionibus.*
 - 2 *Confusis prefutis per mulierem alienationi facte et per vi-
rum de aliqua eis re quid operetur.*
 - 3 *Distinguiuntur ad hunc effectum plures casus.*
 - 4 *Qui principalius, & in solidum vendunt, ac promittunt
cuitionem, re sepius emptoris dicuntur principales
vendatores, & corri, licet negotiorum pectent ad unum
tanum.*
 - 5 *Creditor dictius procurator sui debitoris, & potest agen-
do, vel exponendo deducere omnia iura huic competen-
tia.*
 - 6 *Debitor solvens eius creditori bene solvit quanto sit de-
bitis involvutus.*
 - 7 *Constitutiones Regni circa formam probantem instru-
mentorum, an & quando sint in u'.*

Quo ad primam, ex authoritatibus, que in dictis decisionibus allegantur, colligebam procecum virum aliquando dicuecum, non in iure, sed circa factum, pro quo faciebam, tres causas in proposito esse distinguendos: uno-

rum primus est, ubi mulieris interventus in contractu alienationis facta per virum est pro simplici consensu, ita ut ipsa se non obliget de evictione, illamque non promittat, neque eius iurâ cedat, & nunc iste actus aliud non operetur nisi remissione hypothecas dotalis super re vendita, ita ut molestatre non possit emptorem; non autem, ut censeatur huic cessisse iura dotalia, atque in his terminis loquitur Thom. d. dec. 109. cum ibi allegatis.

Alter casus, ubi muliere vendente rem in simili cum viro, atque ambo tamen recipere pretium, dubitari continet, an ex hujusmodi venditione, ac respicie receptione pretii datus dotis satisfactio, ita ut mulier impeditur eam deminuâ viro, vel eius hereditibus exigere, & in his terminis loquuntur Natta conf. 352. n. 6. Cravett. conf. 91. num. 2. Rota dec. 109. Junii 1641. coram Pirov. Androl. d. contr. 162. & concord. firmantes regulari favore mulieris, ut faciliter non docto de contraria veritate, totum pretium presumatur perveniente ad manus vii, qui remaneat dotis debitor.

Neuter autem ex istis duobus casibus adaptabilis erat terminis controversiae, cui congrebat tertius, ubi flicet mulier intervenit in contractu tanquam principalis venditrix, atque cum viro se principalem evictionis debitrice in solidum constituit, ejus iura etiam cedendo; & tunc duplex intrat inspectio, una inter mulierem, & viro, & pariter intrant jam dicta in secundo casu, quoniam cum ad virum principaliter pertinet negotium, atque ad eum presumatur perveniente tonum pretium, hinc proinde mulier quodcum agere dicunt partes fidejussoris, idque relevare debet, ad tex. in I. sed Julianus, ff. ad Macr. cum concordat, per Buratt. dec. 401. num. 11. Rota dec. 481. pars 5. recent. cum alio de quibus infra; altera vero inter ipsam, & emptorem, cui promissa est evictio, & tunc data validitate obligationis non intrat hec distinctione, an negotium pertinet ad unum, vel ad alterum, seu ad quem pretium perveniente presumatur, cum haec inspectio cedat inter ipsos correos, seu coobligatos, sed quodam crederetur omnes dicuntur evictionis principales debitores, & correli debendi, Greg. & Add. dec. 167. n. 6. & 7. dec. 443. n. 2. Add. ad Buratt. dec. 674. lit. A, apud quos concord. & Rota sepius, cum hodie sit conclusio plana, de qua pluries in sua materia sub tit. de credito, ac etiam sub tit. de fidei dec. 100. & in specialibus terminis Post. obser. 55. n. 41. cum sequent.

Posita vero valida obligatione, per quam mulier dicatur principalis venditrix, seu principalis rea, & debitrice evictionis, de plane sequi dicebam, emptore uti posse ejus iuribus anterioribus ad repellendos creditores posteriores ipsum molestantes, quoniam creditor, sibi juris, vel pignoris conservandi gratia dicitur procurator sui debitoris, atque non solum excipiendo, ad quem effectum est casus indubitate, sed etiam agendo, uti potest omnibus iuribus, suo debitori competentibus; ad tex. in leg. si pignori, ff. famili. erit. Rovit. dec. 29. n. 4. Rota dec. 30. n. 10. post Merlin. de pign. dec. 7. n. 13. par. 9. recent. Capyc. Latt. consult. 16. n. 14. Gratian. dec. 507. n. 2. cum seqq.

Neque elli nouum, ut mulier interveniat cum viro tanquam principalis venditrix, & contra evictionis, quavis negotium principaliter spectet ad viro, quo ipso relevanter, siem principaliis contraevidet, illa quodcaudabatur actum supra, dec. 29. idque de plano concurrebant decisioes ex defectu applicationis, dum illa in initio supra allegatis autoritatis bus, primum, & secundum casum, non autem istum percutientibus; atque ita bene examinando dictam decisionem Thomati 109, dicuntur ingeniosus amicus meus Massimus in ista Curia Adversari addit. ad Guazzin. de confiscatione, q. 31. de date, nn. 109, apud quem concordantes.

Si enim dicta mulier est bene obligata, atque principalis correla pro prestatia evictionis, ergo sub hypotheca ad favorum emptoris contracta, venit suum creditum, quod etiam agendo, mulier magis excipiendo exerceri potest, ut supra.

Ac etiam ratione inanis circuitus clari, quoniam si actiones obtinenter contra reos confidantur soli ex proprio iure tanquam emptores, illi agerent contra mulierem, que pro suo credito dotali anteriori agere posset contra actiones, eorumque a controverbiis bonus expellere, idque calus videbatur planus, unde etiam cum sensu veritatis, dicebam in plerisque similibus causis disputatis coram A.C. praefertim in una Romana Salviani pro Laurentio Ciantes, in qua solum cadebat aliqua difficultas, quando subsistentiam ha-

sepius canonizata, ut non temel in sua materia sub tit. de credito &c.

Verum credebat hoc dubium evitabile ex eo quod consistente dote in quantitate, atque dissoluto matrimonio per mortem mulieris, per retentionem factam a patre legitimo filiorum administratore inducta diceretur aditio, ex iis, qua habentur sub eodem tit. de credito plures, praefertim in Romana Censu pro Argilo, cum in praefenti causa hic punctus adhuc disputatus non esset, quia solum institutum fuit super valida ipsius mulieris obligatione, & quod quando etiam invalida dicti posset, non esset hujusmodi defecitus aliquid.

Quod enim, non obstante d. Pragmatica, obligatio praedicta esset valida, fatis insuffante ceteri pro hac parte facientes in juramento, cui Princeps laicus dispensare non potest, idque quoties non agitur de actibus contra bonos mores naturales, sive contra bonum primarium publicum, sed de materia concernente primario favorem privatum, magis receptum est, actus juratos non cadere sub dipositionibus suis positi, sive fit commune, sive municipale, & statutarium; aut enim lex, vel Statuum nullum facit mentionem de juramento, & tunc certum est non venire actum juratum, etiam si ageretur de lege Pape, qui à juramento dispensare potest, quoniam si in eo non deficit potestas, censetur defere voluntas, ant fit expedita mentio juramenti, & tunc quia non nisi ad Papam pertinet ab eo dipositi, & tunc quia nisi ad Papam pertinet ab eo dipositi, idcirco in legibus laicalibus idem receptum est ex defectu potestatis, ut reprobata distinctione Bart. in autb. Sacra-menta pubrum, numer. 15. C. si adversus venditionem, an felicitate statuum est in rem, vel in personam, quam aliqui sequuntur, & tueri student, praetextum Suarez de religione 2. r. de iuramento, l. 2. cap. 20. num. 16. firmant Civilitate communiter in eadem autb. Sacramenta pubrum, & Canonica in e. cum contingat, de jure viri, & in quibus pactum, dec. tit. in 6. de quibus Gab. de jure concil. Guttier. in ead. autb. numer. 38. & seq. Sanchi. Decal. 1. 3. cap. 9. numer. 35. & seq. cap. 12. numer. 44. & seq. Barbos. in l. 1. ff. foli. matrim. p. 1. numer. 70. & seq. Picad. stat. sl. 23. cum aliis magis ex proflo in iur. dec. 43. & in specialibus terminis pragmatistarum Regni, Buratt. dec. 44. & generaliter Rota sapientia, ut dicto dec. 143. & in sua materia sub tit. de credito, ubi de limitationibus, praefertim de una notabili, de qua in Bonon. censu pro Creditoribus Crippa, ubi de viribus & validitate statuti laicalis etiam super actibus juratis, & contra Ecclesiasticos super statuto fori mereatorum, de quo habetur etiam mentio dicto dec. 143.

Dubitabam tamen ego de hoc fundamento, quoniam Pragmatica teneror ostendit, hujusmodi contractus a veritate iuramenti ex scriptura infecta, per statutum constar de veritate iuramenti praefit, sive de sinceritate actus, ac exclusione dolis, vel metus, aut simulatione, tunc veritas attenditur, atque iuramentum, non obstante lege, remaneat operativum, quoniam alia sunt formiter & directe infrangere ac tollere, quod non conceditur, ut eodem dicto 143. & propriea causa ista a possibiliis sinceritatibus, quodque ab omni dolis, vel simulatione alienus fuerit; hinc proinde resultat veritas argumentum, ex eo quod ipsa mulier donec vixit habendum actum tanquam validum, conquista non fuit, atque verisimiliter si vivaret tanquam veritatis conscientia non conquereretur, idcirco ob istam implicitam validitatem militare videtur ratio, dicta regula.

CALLIEN. DOTIS

PRO FRANCISCO PEROTTO ARCHIEPISCOPO
RAGUSINO

C U M . N.

UXORE LEONIDI EJUS FRATRIS.

Causa resolutus per A.C. contra Franciscum, & postea ur credo concordatus.

De exceptione cedendarum, an & quando obstat mulieri pro dotis restituzione agenti contra unum ex obligatis; & an pro rata soluta viro competat actio contra eisdem viri patrem, vel fratrem ad dotis restitutionem obligatum. Et an dotis debitores constituenda, vel restituenda, teneantur in solidum.

Solidus autem credebat alterum fundamentum, quod hic defectus allegabilis non esset, nisi ab ipsamuliere, vel eiis huius hereditatis, non autem a tertio a predictis causam non habente, ubi praesertim non agitur excipiendo, ut in possessione bonorum, in quibus molestatur, defendat, sed agendo, & aliam molestando, dum juris regula est ut nul-

Card. de Luca, Lib. VI.

litas a tertio non possit allegari, ex deductis apud Sard. decif. 108. Rota decif. 206. n. 7. post Cenc. de cens. decif. 88. n. 8. & 9. p. 7. rec. & alios.

Elicet adhiberi soleat distinctionis, de qua Grat. decif. 691. & sepius in sua materia sub tit. de credito, ac sub altero de contract. & oblig. in genere, an scilicet agatur de nullitate resultante per viam recifionis ac ope exceptionis, vel de altera ipso jure, ut primo casu procedat dicta conclusio ob implicium statum, quem interim habet actus, non annulandas nisi declarante ipso minore, vel altero, cuius favore id inductum est; fecus autem secundo, in quo nullitas tamquam notoria, atque a statuto declarata potest a quo cumque allegari, nihilominus suspensa in praetentis discussione dicta distinctionis, illaqua etiam pro vera admissa, dicebam cessa-re obiectum ex defectu applicationis, quoniam Pragmatica non continet decretem irritans, seu annularium ipso jure, sed solum inquit judicibus, & Tribunibus, permittant mulieres ex hujusmodi obligationibus vexari & perturbari, non furias in causa dicti distinctionis.

Praterter omnino verius dicebam, in his terminis necessariam esse ipsius mulieris oppositionem, atque tertium non admitti ad hujusmodi defectum allegandum, quoniam receptum est, Pragmaticam praedictam non alterasse juris communis dispositivam, atque solum intrare in illis casibus, in quibus de jure Vellejanum intrat, & e converso cessare, ubi illud cessat, ex deductis per Rovit. & Scagliorn. in eius pragm. comment. quorum primus, num. 4. & secundus num. 24, in specie advertunt ad limitationem contentam in text. in leg. antique, C. ad Vellejan. ubi scilicet mulier aliquid pro illa oblicatione receperit; & idem cum nemo revelaverit, an mulier aliquam dicti pretii partem haberit, quod licet non praelumbar, attamen est possibile, quo casu cadem agnoscendo veritatem, & bonam fidem, regulando voluntatem a potestate non esse oppositura, consequtenter non videtur, cur tertio hujusmodi dispositio simpliciter a indefinita concedenda sit.

Item una ratio, ob quam legibus, ac Statutis laicalibus 15 indirecete conceditur tollere vim iuramenti, ut supra, constituit circa presumptum probationem, quam inducit de loco, metu, vel simulatione, sive circa probationem ac fidem, quam admitit scriptura continent iuramentum ex deductis in infra, dicitur 143. sed in his omnibus hujusmodi lex disponere dicitur solum presumptivae, inducendo simplicem presumptionem juris contraries probationibus, seu fortioribus presumptionibus elibilem, Lamberteng. de contract. gl. 8. verb. marit. 99. & ceteri per Add. ad Buratt. dec. 422. n. 19. si enim aliunde quam ex scriptura infecta, per statutum constar de veritate iuramenti praefit, sive de sinceritate actus, ac exclusione dolis, vel metus, aut simulatione, tunc veritas constat de iuramento, non obstante lege, remaneat operativum, quoniam alia sunt formiter & directe infrangere ac tollere, quod non conceditur, ut eodem dicto 143. & propriea causa ista a possibiliis sinceritatibus, quodque ab omni dolis, vel simulatione alienus fuerit; hinc proinde resultat veritas argumentum, ex eo quod ipsa mulier donec vixit habendum actum tanquam validum, conquista non fuit, atque verisimiliter si vivaret tanquam veritatis conscientia non conquereretur, idcirco ob istam implicitam validitatem militare videtur ratio, dicta regula.

marit. 99. & ceteri per Add. ad Buratt. dec. 422. n. 19. si enim aliunde quam ex scriptura infecta, per statutum constar de veritate iuramenti praefit, sive de sinceritate actus, ac exclusione dolis, vel metus, aut simulatione, tunc veritas constat de iuramento, non obstante lege, remaneat operativum, quoniam alia sunt formiter & directe infrangere ac tollere, quod non conceditur, ut eodem dicto 143. & propriea causa ista a possibiliis sinceritatibus, quodque ab omni dolis, vel simulatione alienus fuerit; hinc proinde resultat veritas argumentum, ex eo quod ipsa mulier donec vixit habendum actum tanquam validum, conquista non fuit, atque verisimiliter si vivaret tanquam veritatis conscientia non conquereretur, idcirco ob istam implicitam validitatem militare videtur ratio, dicta regula.

CALLIEN. DOTIS

PRO FRANCISCO PEROTTO ARCHIEPISCOPO
RAGUSINO

C U M . N.

UXORE LEONIDI EJUS FRATRIS.

Causa resolutus per A.C. contra Franciscum, & postea ur credo concordatus.

ratione meus, vel dolis presumpti, quod procedat etiam in actibus iuratis, firmant Merl. l. 1. contr. 6. n. 14. Atlas de Me. l. 3. var. cap. 33. numer. 18. qui cap. 31. & leg. lat. crudite agit de defectu potestatis Principis secularium super dispensatione, fatione, iuramento, etiam atterritis legibus antiquis Ethnico-rum, in quibus si aliquando repertum per Principes laicos iuramento dispensatum, id proveniente observatur, eo quia ille Principes codem tempore Pontificis etiam erant, idque actus Pontificis potius, quam Regali potius tribuendus est.

Solidus autem credebat alterum fundamentum, quod hic defectus allegabilis non esset, nisi ab ipsamuliere, vel eiis huius hereditatis, non autem a tertio a predictis causam non habente, ubi praesertim non agitur excipiendo, ut in possessione bonorum, in quibus molestatur, defendat, sed agendo, & aliam molestando, dum juris regula est ut nul-